

1.	ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА.....	5
2.	ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА	8
3.	ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ.....	49
4.	ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО	52
5.	РАЗХОДИ ЗА СУРОВИНИ И МАТЕРИАЛИ	53
6.	РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	55
7.	РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА.....	56
8.	ОБЕЗЦЕНКА НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ, НЕТНО.....	56
9.	ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	57
10.	ОБЕЗЦЕНКА И ОТПИСВАНЕ НА НЕТЕКУЩИ АКТИВИ	58
11.	ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	58
12.	ИКОНОМИЯ ОТ ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	58
13.	НЕТНА ЗАГУБА НА АКЦИЯ.....	59
14.	ИМОТИ, МАШИНИ, ОБОРУДВАНЕ.....	60
15.	НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	62
16.	АКТИВИ „ПРАВО НА ПОЛЗВАНЕ“	63
17.	АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ.....	64
18.	МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ	65
19.	ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ЛИЦА.....	67
20.	ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	69
21.	ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ	71
22.	ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ.....	72
23.	НЕТЕКУЩИ АКТИВИ, ДЪРЖАНИ ЗА ПРОДАЖБА	73
24.	КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	73
25.	ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	74
26.	ЛИЗИНГ	76
27.	ПРОВИЗИИ.....	78
28.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ	79
29.	ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ	82
30.	КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ.....	82
31.	ПАСИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ	83
32.	ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	83
33.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	84
34.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ.....	84
35.	ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ	84
36.	ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	85
37.	УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ	85
38.	УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК	86
39.	СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА.....	94
40.	ЕФЕКТ ОТ ПЪРВОНАЧАЛНО ПРИЛАГАНЕ НА МСФО 16 ЛИЗИНГИ	97
41.	ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЪЩЕРНИТЕ ДРУЖЕСТВА В ГРУПАТА	97
42.	СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	99

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА

Групата Неохим (Групата) включва дружество-майка и неговите две дъщерни дружества (31.12.2018 г.: две дъщерни дружества).

Дружеството-майка

Неохим АД (Дружеството-майка) е създадено през 1951 г. Регистрирано е като акционерно дружество през месец юли 1997 г. Дружеството-майка е със седалище и адрес на управление гр. Димитровград, Източна индустриална зона, ул. "Химкомбинатска" и е регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 836144932. Последните промени в Устава на Дружеството-майка са вписани в регистъра на търговските дружества на 6 август 2013 г. Последните промени в органите на управление са вписани в Търговския регистър на 27 юни 2019 г. с удължаване на мандата на управление до 13 юни 2021 г. На 21.06.2018 г. е вписано учредяване на прокура и упълномощаване на прокурист на Неохим АД.

Дъщерни дружества

Дъщерните дружества в Групата са:

- Неохим Протект ЕООД - търговско дружество регистрирано в България с Решение на Хасковски окръжен съд № 206/24.04.2002 г. и със седалище и адрес на управление - гр. Димитровград, ул. Химкомбинатска №3;
- Неохим Таръм ООД, Турция – търговско дружество регистрирано в Турция в Търговския регистър на гр.Одрин съгласно удостоверение №7700-10687/15.10.2012 г. и със седалище и адрес на управление – гр.Одрин, Истасйон махаллеси, Талат паша джаддеси, номер 11/7, Меркез. Дружеството е придобито чрез учредяване и е правоприменик на Неохим Гюбре ООД. от 17.09.2018 г.

1.1. Собственост и управление на Дружеството-майка

Неохим АД е публично дружество съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа. Към 31 декември 2019 г. разпределението на акционерния капитал на дружеството-майка е както следва:

• Еко Тех АД	- 24.28 %
• Евро Ферт АД	- 24.03 %
• Феборан ЕООД	- 20.30 %
• Агрофер Интернешънъл Естаблишмънт, Лихтенщайн	- 7.68 %
• УПФ Съгласие	- 3.33 %
• Неохим АД (обратно изкупени акции)	- 2.58 %
• ЗУПФ Алианц България	- 2.46 %
• УПФ ЦКБ Сила	- 2.19 %
• Други	- 13.15 %

Дружеството-майка има едностепенна система на управление със Съвет на директорите, който се състои от 9 членове, както следва:

Димчо Стайков Георгиев	Председател
Елена Симеонова Шопова	Зам. Председател
Димитър Стефанов Димитров	Член
Тошо Иванов Димов	Член
Васил Живков Грънчаров	Член
Виктория Илиева Ценова	Член
Зърнени храни България АД	Член
Хуберт Пухнер	Член
Мартина Михаела Аубергер	Член (до 26.06.2019 г.)
Петер Михаел Лайтнер	Член (от 27.06.2019 г.)

Дружеството-майка се представлява от Димитър Стефанов Димитров в качеството му на Изпълнителен директор и Стефан Димитров Димитров в качеството му на прокурист (Търговски управител), всеки един от двамата поотделно.

Ръководството на Дружеството-майка се осъществява от Съвет на директорите. Някои от функциите по оперативно управление са възложени на изпълнителен директор и прокурист.

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над Дружеството-майка включително над системата на финансово отчитане на Дружеството-майка.

Членовете на одитния комитет са:

- Таня Димитрова Кованлъшка
- Николина Желева Делчева
- Йорданка Атанасова Николова

1.2. Структура на Групата и предмет на дейност

Към 31 декември 2019 г. структурата на Групата включва Неохим АД като дружество-майка и посочените по-долу дъщерни дружества:

	31.12.2019	31.12.2018	Дата на
	Участие	Участие	придобиване
	%	%	на контрол
Дружества в България			
Неохим Протект ЕООД	100	100	24.04.2002
Дружества в чужбина			
Неохим Таръм ООД (Турция)	99.92	99.92	15.10.2012

Съгласно Удостоверение №1584 от 18.09.2018 г. на Дирекция Търговски регистър гр. Одрин, Република Турция Неохим Гюбре ООД в качеството си на прехвърлено дружество е влято в Неохим

Таръм ООД на 17.09.2018 г., при което Неохим Гюбре ООД престава да съществува, а негов правопреемник става Неохим Таръм ООД.

Предметът на дейност на дружествата от Групата е както следва:

- Неохим АД - производство на неорганични и органични химически продукти и търговска дейност;
- Неохим Протект ЕООД, гр. Димитровград - охрана на имуществото на юридически лица, сгради, помещения и стопански офиси, охрана на физически лица и тяхното имущество и други;
- Неохим Таръм ООД, гр. Одрин, Турция - внос, износ и вътрешна търговия на всички видове химически торове.

Дъщерните дружества се ръководят от управители както следва:

Управители

Неохим Протект ЕООД

Янко Маринов

Неохим Таръм ООД, гр. Одрин – Турция

Алтан Бора

Към 31 декември 2019 година общият брой персонал на Групата е 774 (31.12.2018 г.: 946) работници и служители. Намалението на персонала през отчетната спрямо предходната година е свързано с:

- Извършени промени в организацията на работа и оптимизирането на персонала в Дружеството-майка във връзка с приета нова Управленско-организационна структура и ново щатно разписание в сила от 1.1.2019 г. Промените са наложени поради влошеното финансово състояние на Дружеството-майка за последните два отчетни периода (Приложение № 24). Освобождаване на работници и служители е извършено поетапно в отделни структурни звена с цел оптимизиране на професионалния състав при същевременно осигуряване на производствения процес с необходимия човешки ресурс. Ръководството на Дружеството-майка се е стремяло да не допусне извършване на масови съкращения;
- Освобождаване на работници и служители, придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст;
- Освобождаване на работници и служители поради изтичане на уговорения срок или завършване на определена работа.

Извършените промени в организацията на работа и оптимизирането на персонала са свързани с намаляване броя на работниците и служителите в Дружеството-майка. Промените дадоха възможност за изпълнение на поставените задачи, с оглед безпроблемното функциониране на производствените процеси и неизпълнение на част от плановите задачи.

1.3. Основни показатели на стопанската среда

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на Групата, за периода 2016 – 2019 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2016	2017	2018	2019
БВП в млн. лева	95,092	102,308	109,695	119,485
Реален растеж на БВП	3.8%	3.5%	3.1%	3.8%
Инфлация в края на годината (ХИПЦ)	-0.5%	1.8%	2.3%	3.1%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.77	1.73	1.66	1.75
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.86	1.65	1.72	1.76
Среден валутен курс на турската лира за годината	0.58	0.48	0.35	0.31
Валутен курс на турската лира в края на годината	0.53	0.43	0.32	0.29
Основен лихвен процент в края на годината	0.00	0.00	0.00	0.00
Безработица (в края на годината)	8.0%	7.1%	6.1%	5.9%
Кредитен рейтинг на Р България по Standard&Poors (дългосрочен)	BB+	BBB-	BBB-	BBB
Кредитен рейтинг на Р България по Moody's (дългосрочен)	Baa2	Baa2	Baa2	Baa2
Кредитен рейтинг на Р България по Fitch (дългосрочен)	BBB-	BBB	BBB	BBB

* Прогноза на БНБ за 2019 г., изготвена към 20 декември 2019 г. източник: БНБ

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА**2.1. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет**

Консолидираният финансов отчет на Група Неохим е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила от 1 януари 2018 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за неговата дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, *практически приложими за годишни отчетни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2019 г. за предприятията в Република България*, са настъпили промени в счетоводната политика на Групата относно принципите, правилата и критериите за отчитане на следните отчетни обекти, както и на представянето и оповестяванията на финансова информация за тях: имоти, машини и оборудване (Приложение № 14), задължения по лизинг (Приложение № 26), разходи за външни услуги (Приложение № 6), разходи за амортизация (Приложение № 14, Приложение № 15, Приложение № 16), финансови разходи (Приложение № 11), и активи по отсрочени данъци

(Приложение № 17), както и върху представянето на паричните потоци, произтичащи от договори за лизинг.

Промените произтичат от прилагането на следния стандарт:

- МСФО 16 Лизинги (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). *Този стандарт е с изцяло променена концепция. Той въвежда нови принципи за признаване, измерване, представяне и оповестяване на лизинга чрез налагане на нов модел с цел да осигури по-достоверно и адекватно представяне на тези сделки най-вече при лизингополучателя. Стандартът заменя действащия до този момент стандарт за лизинга – МСС 17 и свързаните с него тълкувания. а) При лизингополучателите водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на еднотипен модел на счетоводно балансово третиране на лизинга – за всички лизингови договори с реална продължителност от повече от 12 месеца ще се признава актив под формата на „право на ползване”, който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита финансов пасив за задължението по тези договори. Това е и съществена промяна спрямо отчетната практика до 2018 г. За краткосрочни или на ниска стойност лизинги се допуска изключение и запазване на досегашната практика. Стандартът ще окаже влияние върху финансовия резултат за периода, тъй като през първите години разходите, свързани с лизинговите договори са по-големи, допълнително оперативните разходи се заменят с разходи за амортизации и лихви, което ще доведе до определена промяна в ключови показатели като EBITDA, оперативните парични потоци ще се увеличат, тъй като главниците и лихвите се класифицират като парични потоци от финансова дейност; б) При лизингодателите няма да има съществени промени в отчетната практика и те ще продължат да отчитат лизингите аналогично на правилата на стария стандарт МСС 17 – като оперативни и финансови. Доколкото новият стандарт дава по-цялостна концепция, следва да се направи и от тяхна страна един по-подробен анализ на условията на договорите и е възможно и при тях (лизингодателите) да настъпят основания за рекласификация на определени лизингови сделки. Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията.*

Ръководството е направило проучване и е определило, че промените чрез новия стандарт оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата по отношение на: разходите за външни услуги (Приложение № 6), разходи за амортизация (Приложение № 14, Приложение № 15, Приложение № 16), финансови разходи (Приложение № 11), имоти, машини и оборудване (Приложение № 14), задължения по лизинг (Приложение № 26) и активи по отсрочени данъци (Приложение № 17), както и върху представянето на паричните потоци, произтичащи от тях. Ефектите от направените от него анализи и преизчисления и рекласификации са оповестени в Приложение № 40. Ръководството е избрало да приложи модифицирано ретроспективно приложение за първи път на МСФО 16 и да не преизчислява сравнителните данни.

За останалите стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата поради това, че то не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и транзакции:

- КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК). Това разяснение дава насоки за счетоводното третиране и отчитане на данъците върху дохода в обхвата на МСС 12, когато са налице несигурности по данъчното третиране. То не засяга данъци и други държавни вземания и такси, извън МСС 12, нито включва специални изисквания относно лихви и други санкции, асоциирани с несигурност по данъчно третиране. Разяснението покрива следните въпроси: а) дали предприятието да преценява всяка несигурност по данъчното третиране отделно или в комбинация с други, в зависимост от това кой подход по-добре предвижда решението на съответната несигурност; б) допусканията, които предприятието прави за преценка как данъчните власти биха изследвали и проверили дадена несигурност на данъчно третиране на основата, че данъчните власти имат цялата налична информация; в) как предприятието определя данъчната печалба или загуба, данъчните бази, неизползваните данъчни загуби, данъчните ставки и неизползваните данъчни кредити при наличието на определени несигурности; г) изискването за оценка на ефектите от несигурността върху отчетените данъци върху дохода, при условие, че данъчните власти не е вероятно да приемат данъчното третиране на предприятието; д) измерването на ефекта може да стане по по-подходящия от двата подхода - „най-вероятната сума” или „очакваната стойност”; и е) как предприятието преценява и третира промените във фактите и обстоятелствата.
- МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсация при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). Тази промяна покрива два въпроса: а) изменя настоящите изискванията на МСФО 9, като позволява класифицирането на определени финансови активи (заеми и други дългови инструменти) по амортизирана стойност и преминаването им на теста СПГЛ, независимо от наличието на условия за предсрочно погасяване с негативна компенсация. Негативна компенсация е налице, когато условията по договора позволяват на длъжника да плати предсрочно инструмента преди неговия падеж, и предсрочно платената сума може да е различна от останалите неплатени главница и лихви. Важно условие е тази негативна компенсация да е разумна и релевантна за ранното прекратяване на договора. Предварителното плащане само по себе си не е достатъчен индикатор за преценка, т.е. необходимо е да се прецени спрямо текущо преобладаващия лихвен процент и други пазарни условия и обстоятелства, и спрямо него и тях - сумата на предплащането и полза за страната, иницирала го. Важно е изчисляването на компенсацията да е последователно като подход и при санкция за по-ранно плащане, и при полза от по-ранно плащане. Също така съответният актив следва да е в категорията „държан за събиране на паричните потоци” в структурата на бизнес модела на предприятието; б) потвърждава, че когато даден финансов пасив, отчитан по амортизирана стойност, е модифициран без да се отписва, то ефектът от тази модификация трябва да се признае в печалбата или загубата. Ефектът се измерва като разлика между оригиналните договорени парични потоци и тези, след модификацията, дисконтирани по оригиналния ефективен лихвен процент.

- МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. приет от ЕК).
- Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11 (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приети от ЕК). *Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятията. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) поясняват, че когато едно предприятие придобива контрол над бизнес, който е съвместна дейност, то следва да преизчисли (преоцени) предишно държаните си дялове в този бизнес при прилагане на МСФО 3 като бизнес комбинация, постигната на етапи; б) когато едно предприятие придобие съвместен контрол в бизнес, който е съвместна дейност, то не следва да преизчислява предишно държаните дялове в него при прилагане на МСФО 11; в) поясняват, че всички данъчни последици от данъци върху доходи от дивиденди следва да се посочат в печалбата или загубата или друг всеобхватен доход или директно в собствения капитал – в зависимост от това къде са отчетени съответните транзакции и/или събития, които са генерирали съответната разпределяема печалба, доколкото тези последици са по-скоро свързани с тях.; и в) поясняват, че ако при заеми със специални цели за финансиране на определен квалифициран актив, останат непогасени след като активът стане готов за предвидената употреба или продажба, тези заеми се третираат като част от финансиращите средства с общо предназначение за целите на изчисляване нормата и сумите за капитализация по реда на МСС 23.*
- МСС 19 (променен) – Доходи на наети лица (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК). *Тази промяна уточнява, че в случаи на промени в плановете за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане, в определянето на разходите за текущ трудов стаж и нетните лихви за периода след промяната, Групата е длъжна да използва заложените в нея предположения. Допълнително са включени изменения в представянето и оповестяването на ефекта при промени в плановете за дефинирани доходи, калкулирането на минал стаж, ефекти от промени на плана, съкращаване или уреждане във връзка с горната граница(тавана) на актив по плана.*

Към датата на издаване за одобряване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2019 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от Групата. От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на Групата за следващи периоди, а именно:

- Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане и съответни промени в референциите към нея в различни МСФО (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., приети от ЕК). *Тези промени в Рамката включват преработени изцяло дефиниции за „актив” и „пасив”, както и нови насоки и концепции за тяхното измерване,*

отписване, представяне и оповестяване. Промените в Концептуалната рамка са съпроводени с изменения в някои препратки към нея в Международните стандарти за финансово отчитане, в т.ч. МСФО 2, МСФО 3, МСФО 6, МСФО 14, МСС 1, МСС 8, МСС 34, МСС 37, МСС 38, КРМСФО 12, КРМСФО 19, КРМСФО 20, КРМСФО 22 и ПКР 32. Част от препратките насочват към коя версия на Концептуалната рамка следва да се отнасят изявленията в посочените стандарти (рамката на КМСС, приета от СМСС през 2001 г., рамката на СМСС от 2010 г. или новата ревизирана рамка от 2018 г.), други изрично посочват, че дефинициите в стандарта не са актуализирани в съответствие с новите изменения в рамката. Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от промените, които биха оказвали влияние върху счетоводната политика и върху класификацията и представянето на активите и пасивите на Групата.

- Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – приети от ЕК). Тези промени касаят прецизиране определението за „същественост“, посочено в двата стандарта. Според тях новото определение за същественост е: „информацията е съществена, ако пропусната, представена неточно или прикрита, би могло в разумна степен да се очаква да повлияе на решенията на основните потребители на финансовите отчети с обща цел, които предоставят финансова информация за дадено отчетно предприятие“. Налице са три нови аспекта от определението, които следва да бъдат отбелязани: а) ”прикриване” – настоящото определение се фокусира само върху пропускане и неточно представяне. Заключение на СМСС е, че прикриването на съществена информация може да има същия ефект като пропускане на съществена информация; б) „очакване в разумна степен да се повлияе на решенията на основните потребители” – настоящото определение се отнася до „би могло да повлияе“, което според СМСС може да се приеме, че се изисква твърде много информация, тъй като почти всичко „би могло да повлияе“ върху решенията на някои потребители, дори вероятността да е минимална; и в) ”основни потребители” (съществуващи или потенциални инвеститори, заемодатели и други кредитори) – настоящото определение се отнася до „потребители“, което според СМСС може да бъде прието твърде широко, т.е. да се вземат предвид всички възможни ползватели на финансовите отчети, когато се решава каква информация да се оповести. Също така, посочват се изрично пет начина за прикриване на съществена информация: а) използване на език за съществен елемент, който е уклончив или неясен; б) информация за съществен елемент, сделка или събитие, която е разпръсната на различни места във финансовите отчети; в) несходни елементи, сделки и събития, по същество, които неподходящо са представени съвкупно; г) сходни елементи, сделки и събития, които неподходящо са представени самостоятелно; и д) съществена информация е скрита чрез несъществена информация до такава степен, че става неясно коя информация е съществена. Също така промените поясняват, че адресирането към неясна информация има същия ефект както при пропусната или липсваща информация, както и че предприятието оценява съществеността в контекста на финансовия отчет в неговата цялост. Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от промените, които биха оказвали влияние върху счетоводната

политика и върху класификацията и представянето на активите и пасивите на Групата.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2019 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на Групата, а именно:

- МСФО 17 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г., (с опция за отлагане за 2022 г.) не е приет от ЕК).
- МСФО 10 (*променен*) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (*променен*) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС).
- МСФО 3 (*променен*) – Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК).
- Промени в МСФО 9 Финансови инструменти, МСС 39 Финансови инструменти: Признаване и оценяване и МСФО 7 Финансови инструменти: Оповестявания (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – приети от ЕК).

Групата води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в отчета и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

Счетоводни предположения и приблизителни счетоводни оценки

Представянето на консолидирания годишен финансов отчет, съгласно Международните стандарти за финансови отчети, изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени в Приложение № 2.27.

2.2. Дефиниции

Дружество-майка

Това е дружеството, което притежава контрол върху дъщерните дружества, в които е инвестирало.

Дружеството-майка е Неохим АД, България (Приложение № 1.1).

Дъщерни дружества

В съответствие с изискванията на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети Дружеството-майка притежава контрол в други предприятия, ако и само ако притежава всички от следните елементи на контрола:

- правомощия в предприятието, в което е инвестирано;
- излагане на или права върху променливите приходи от неговото участие в предприятието, в което е инвестирано;
- възможност да използва своите правомощия в предприятието, в което е инвестирано, за да окаже въздействие върху размера на възвръщаемостта на инвеститора.

Следвайки горепосоченото Дружеството-майка е преценило, че притежава контрол във всички предприятия, където притежава директно или индиректно повече от 50% от капитала с право на глас в Общото събрание и/или правото да назначава управители и може да ръководи дейностите, които оказват съществено въздействие върху възвръщаемостта на предприятието, в което е инвестирано. Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът се прехвърля извън Групата или дружествата се ликвидират. За тяхната консолидация се използва методът на пълната консолидация.

Дъщерните дружества са посочени в Приложение № 1.2.

2.3. Принципи на консолидацията

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка и дъщерните дружества, изготвени към 31 декември 2019 г.

Финансовите отчети на дъщерните дружества за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на единна счетоводна политика.

В консолидирания финансов отчет, отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода “пълна консолидация”, ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществените обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване на контрол. Вътрешногруповите операции и разчети са напълно елиминирани, вкл. нереализираната вътрешногрупова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Дяловете на съдружници-трети лица, извън тези на акционерите на дружеството-майка, са посочени самостоятелно в консолидираните отчет за финансово състояние, консолидирания отчет за всеобхватния доход и консолидирания отчет за промените в собствения капитал като “неконтролиращо участие”. Неконтролиращото участие се оценява по пропорционалния дял на неконтролиращото участие в разграничимите нетни активи на дъщерното дружество и съдържа сумата на дела на съдружниците-трети лица към датата на консолидацията за първи път в справедливата/намерената стойност на всички разграничими придобити активи и поети пасиви на съответните дъщерни дружества и сумата на изменението на дела на тези лица в собствения капитал от първата консолидация до датата на отчета за финансовото състояние.

При придобиване на дъщерно дружество от Групата се използва методът на придобиване (покупко-продажба). Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност към датата на придобиване, на предоставените активи, възникналите или поети задължения и инструментите

на собствен капитал, емитирани от придобиващото дружество, в замяна на получаване на контрола над придобиваното дружество. Прехвърленото възнаграждение включва и справедливата стойност на всички активи или пасиви в резултат от договорени възнаграждения под условие. Разходите, свързани с придобиването се признават като текущи за периода, в който те са извършени, с изключение на разходите за емисия на дългови или инструменти на собствения капитал, които се признават като компонент на собствения капитал.

Всички разграничими придобити активи и поети пасиви и условните задължения в бизнес комбинацията, се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност към датата на придобиване. Всяко превишение на сбора от прехвърленото възнаграждение (оценено по справедлива стойност), сумата на неконтролиращото участие в придобиваното предприятие и, при придобиване на етапи, справедливата стойност на датата на придобиване на по-рано притежаваното капиталово участие в придобиваното предприятие, над придобитите разграничими активи и поети пасиви на придобиваното дружество, се третира и признава като репутация. Ако при първоначалната оценка справедливата стойност на нетните разграничими активи надвишава прехвърленото възнаграждение (цената на придобиване) на бизнес комбинацията, това превишение се признава незабавно в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на Групата.

При продажба или друга форма на загуба (трансфер) на контрол върху дъщерно дружество или ликвидация:

- Отписват се активите и пасивите (вкл. ако има принадлежаща репутация) на дъщерното дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрол;
- Отписва се неконтролиращото участие в това дъщерно дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрола, вкл. всички компоненти на друг всеобхватен доход свързани с тях;
- Признава се полученото възнаграждение по справедлива стойност от сделката, събитието или операцията, довела до загубата на контрол;
- Признава се остатъчният дял в дъщерното дружество по справедлива стойност към датата на загуба на контрол;
- Рекласифицират се към печалби или загуби, или се трансферират директно към натрупани печалби всички компоненти на собствения капитал, представляващи нереализирани доходи или загуби - съгласно изискванията на съответните МСФО, под чиито правила попадат тези компоненти.
- Признава се всяка резултатна разлика като печалба или загуба от освобождаване (продажба) на дъщерно дружество в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), принадлежаща на дружеството-майка.

Сделки с неконтролиращото участие

Групата прилага политика на третиране операциите с неконтролиращото участие (без загуба на контрол) като сделки в Групата. Сделки от страна на дружеството-майка (без загуба на контрол) с притежатели на неконтролиращи участия се отчитат като капиталови трансакции директно в компонентите на собствения капитал (обикновено към компонента «натрупани печалби»). Балансовата стойност на контролиращото и неконтролиращото участие се коригират с промяната на съответния дял в дъщерното дружество. Разликата между стойността на коригирания дял в неконтролиращото участие и справедливата стойност (платена или получена цена) се признава директно в собствения капитал отнасящ се до собствениците на дружеството-майка.

2.4. Сравнителни данни

Групата представя сравнителна информация в този консолидиран финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

Исключение от това правило е представянето на ефектите от приложението за първи път на МСФО 16 Лизинг.

Групата е избрала модифицирано ретроспективно приложение при прилагането за първи път на МСФО 16 Лизинг, при което всички ефекти от преминаването се определят и отчитат на 1 януари 2019 г. По този начин първоначалното прилагане на стандарта не е довело до корекции и рекласификации на сравнителната информация и тя не е преизчислена (Приложение № 16, Приложение № 26, Приложение № 40).

2.5. Функционална валута и признаване на курсови разлики

Функционалната и отчетна валута на Групата е българският лев. Функционална валута е валутата на основната икономическа среда, в която едно предприятие функционира и в която главно се генерират и изразходват паричните средства. Тя отразява основните сделки, събития и условия, значими за предприятието. Левът е фиксиран по Закона за БНБ към еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва директно в отчетната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, деноминирани в чуждестранна валута (монетарни отчетни обекти), се оценяват към 31 декември като се прилага заключителен обменен курс на БНБ.

Нетните разлики от промяна на валутни курсове, свързани с парични средства, търговски вземания и задължения, деноминирани в чуждестранна валута, се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се представят нетно към „други доходи/(загуби) от дейността”.

Немонетарните отчетни обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Функционалната валута на дружествата в Турция е турската лира.

За целите на всеки консолидиран финансов отчет се извършва преизчисление на валутата на финансовите отчети на Неохим Таръм ООД, Турция съответно от турски лири в български лева като:

- а) всички активи и пасиви се преизчисляват в груповата валута по заключителен курс на местната валута спрямо нея към 31 декември;
- б) всички приходни и разходни позиции се преизчисляват в груповата валута по среден курс на местната валута спрямо нея за периода на отчета;
- в) всички получени курсови разлики в резултат на преизчисленията се признават и представят като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние („резерв от преизчисление на чуждестранни дейности”).

При освобождаване (продажба) от чуждестранна дейност (дружество) кумулативната сума на курсовите разлики, които са били отчетени директно като отделен компонент в собствения капитал, се признават като част от печалбата или загубата в консолидирания отчет за всеобхватния доход на ред "печалби/(загуби) от придобиване и освобождаване на дъщерни дружества, нетно".

2.6. Приходи

2.6.1. Признаване на приходи по договори с клиенти

Обичайните приходи на Групата са от продажба на продукцията собствено производство. Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в *договора с клиента* продукцията, стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните продукцията, стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той:

- а) има търговска същност и мотив,
- б) страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и са се ангажирали да го изпълнят,
- в) правата на всяка страна могат да бъдат идентифицирани,
- г) условията за плащане могат да бъдат идентифицирани, и
- д) съществува вероятност възнаграждението, на което Групата има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на Групата, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (*пасив по договор*) в консолидирания отчет за финансовото състояние, докато: а) всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени; б) Групата изпълни задълженията си за изпълнение и е получило цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или в) когато договърът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните продукцията, стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора) се отчита като едно задължение за изпълнение.

Групата признава приход за всяко *отделно задължение за изпълнение* на ниво *индивидуален договор с клиент* като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор.

2.6.2. Измерване на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължение за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга.

Ако има промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора тя се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

- а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхватът на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;
- б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;
- в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничими от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

2.6.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите, генерирани в Групата, са основно от продажба на продукция собствено производство. Несъществен дял имат приходите от продажби на стоки и услуги.

Продажбите на продукция в по-голямата си част са към двама основни дистрибутора – търговци на едро. Останалите продажби се реализират в страната и чужбина в рамките на торовия сезон с еднократни договори.

Като цяло Групата е достигнала до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, тъй като обичайно Групата контролира продукцията, стоките и/или услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от продажби на продукция

Групата произвежда и продава основно амониев нитрат, амоняк, амониев хидрогенкарбонат и др. При продажба контролът върху продукцията се прехвърля към клиента в точно определен времеви момент.

При *продажби в страната* това обичайно става с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента, когато клиентът може да се разпорежда с продадената продукция като управлява употребата ѝ и получава по същество всички останали ползи.

При *продажби в чужбина* преценката за момента, в който клиентът получава контрол върху продадената продукция се прави на базата на договорените условия на продажба по ИНКОТЕРМС. При продажба на продукция от дъщерното дружество в Турция контролът върху продукцията се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*, като това обичайно става с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента.

Приходи от продажби на стоки

Групата продава стоки в агроаптека, която се ползва под наем. При продажба на стоки, контролът върху стоките се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*, което обичайно е при предаването на стоките на клиента на място и клиентът може да се разпорежда с продадените стоки като управлява употребата и получава по същество всички останали ползи.

Приходи от продажби на услуги

Предоставяните от Групата услуги включват предоставяне на ИТ услуги и в някои случаи – транспорт като съпътстваща услуга към продажбата на продукция.

Транспорт на продадената продукция

В някои случаи при продажба в чужбина Групата има ангажимент да транспортира стоката до уговорено местоназначение, като транспортът се организира от Групата, а стойността на транспорта се включва (калкулира) в продажната цена. В зависимост от договорените с клиента условия услугата по транспорт, може да се извършва и след като контролът върху продадената продукция е прехвърлен на клиента. До момента на прехвърляне на контрола върху продукцията, продажбата на продукция и услугата по транспорт се отчитат като *едно задължение за изпълнение*, тъй като са част от една интегрирана стока и/или услуга.

Услугата по транспорт след прехвърляне на контрола върху продукцията се отчита като *отделно задължение за изпълнение*, тъй като транспортът може да се извърши от друг доставчик (т.е. клиентът може да се възползва от стоката с други лесно достъпни ресурси) и услугата по транспорт не модифицира и не видоизменя по никакъв начин продадената продукция. В този случай, възнаграждението, на което Групата очаква да има право (цената на сделката), се разпределя между отделните задължения за изпълнение на база индивидуалните им продажни цени. Индивидуалната продажна цена на продадената продукция се определя съгласно действащата към датата на сделката ценова листа, а за услугата по транспорт индивидуалната продажна цена се определя на база направените транспортни разходи.

За извършване на услугата по транспорт се използват транспортни фирми - подизпълнители. Групата е определила, че контролира конкретните услуги, преди те да бъдат предоставени на клиента и следователно действа в качеството си на принципал, тъй като: а) носи основната отговорност, че услугите са извършени и са приемливи за клиента (т.е. Групата носи отговорност

за изпълнението на обещанието в договора, независимо дали самата Група извършва услугите или ангажира доставчик на услуги - трета страна, която да ги извърши; и б) договаря цената на услугите самостоятелно и без намеса от страна на клиента.

Приходите от продажба на транспортна услуга се признават *в течение на времето*, тъй като не е необходимо извършената до момента работа да се преповтори, ако друга страна трябва да извърши оставащата част от работата и следователно клиента получава и консумира ползите едновременно с изпълнение на услугата. За измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод, свързан с вложените ресурси*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като най-добре описва дейността на Групата по прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията и съответно най-точно отразява нивото на изпълнение на задълженията, доколкото между усилията на Групата (вложените разходи) и прехвърлянето на услугата към клиента съществува пряка връзка. Напредъкът се измерва *на базата на извършените разходи спрямо общо планираните разходи за изпълнение на договора*.

Приходите от транспорт на продадената продукция се представят към приходите от продажба на продукция, доколкото услугите по транспорт са съпътстващи продажбата на продукция услуги.

ИТ и други услуги

Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите от дейността на Групата. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Групата (етап на завършеност). Приходите от ИТ услуги се представят към приходите от договори с клиенти, а останалите приходи от услуги се представят като други доходи в консолидирания отчет за всеобхватния доход, доколкото те имат повече съпътстващ характер и не се третираат като основна и ключово определяща за бизнеса на Групата дейност.

2.6.4. Цена на сделката и условия за плащане

Цената на сделката обикновено включва фиксирана продажна цена, съгласно обща или клиентска ценова листа. Продажните цени са определени с рамковите договори за търговците на едро и дъщерното дружество, а за останалите клиенти са определени индивидуално на база ценова листа.

При определяне на цената на сделката се взема предвид и дали има суми (възнаграждения), дължими на клиента, непарични възнаграждения, както и наличието на съществен финансов компонент. В определени случаи Групата събира краткосрочни аванси от клиенти. Приетата и прилагана от Групата ценова политика не включва форми на променливо възнаграждение. В случай, че такова е договорено, то се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размера на признатите кумулативно приходи. Групата е направила анализ и е определила, че продължителността на срока между момента, в който клиентът плаща за обещаните и/или получени продукти, стоки/или услуги и момента на прехвърляне на контрола върху тези продукти, стоки и/или услуги е в рамките на дванадесет месеца и договореното възнаграждение няма съществен компонент на финансиране. Събраните авансово плащания от

клиента се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

Обичайно Групата не поема разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които са допустими за и подлежат на капитализация.

2.6.5. Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Активът по договор е правото на Групата да получи възнаграждение в замяна на продукцията, стоките или услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на продукцията, стоките и/или предоставянето на услугите Групата изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие).

Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Първоначалното оценяване, последващата оценка и обезценката на търговските вземания и активите по договор са оповестени в *Приложение № 2.12*.

Пасиви по договори

Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят на отделен ред към *текущите и нетекущите активи и пасиви* в отчета за финансовото състояние и се оповестяват отделно. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или участват в обичайния оперативен цикъл на Групата, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в консолидирания отчет за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9 Финансови инструменти. Загубите от обезценка в резултат от договори с клиенти се представят отделно от други загуби от обезценка.

2.7. Разходи

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, но само доколкото последното не води до признаването на отчетни обекти за активи или пасиви, които не отговарят на критериите на МСФО и рамката към тях.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

Финансовите разходи се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат и се състоят от лихвени разходи, свързани с получени заеми и лизингови задължения, както и такси и други преки разходи по кредити.

2.8. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) са представени във финансовия отчет по себестойност (цена на придобиване), намалена с натрупаната амортизация (без земите) и загубите от обезценка.

Първоначално придобиване

При първоначално придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по себестойност, която включва покупната цена, митническите такси и всички други преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние.

Преките разходи основно са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци, разходи за капитализирани лихви за активи, отговарящи на условията по МСС 23 и др. Компоненти, които са придобити заедно с или към конкретни други дълготрайни материални активи, но все още не са инсталирани към тях, се капитализират към стойността на основния обект и се амортизират с неговия остатъчен полезен живот.

При изграждането на дълготрайни материални активи по стопански начин в цената на придобиване се включват всички преки разходи, свързани с ресурсите, чрез които се изграждат съответните обекти (разходи за заплати и осигуровки, материали и суровини, външни услуги и др).

Групата е определила стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от Групата подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на себестойността по МСС 16 – себестойност, намалена с натрупаните амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Методи на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация на имотите, машините и оборудването. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Полезният живот по групи активи е съобразен с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване.

Определеният полезен живот по групи активи е както следва:

- сгради – 10-50 г.;
- машини, съоръжения и оборудване – 2-25 г.;

- компютри – 2-5 г.;
- транспортни средства – 3-15 г.;
- стопански инвентар – 2-15 г.

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат в края на всяка отчетна година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира, считано от датата на промяната.

Последващи разходи

Разходите за ремонт и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имотите, машините и оборудването е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност в употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат към статията “Обезценка и отписване на нетекущи активи” в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Материалните дълготрайни активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към „други доходи/ (загуби) от дейността” на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (отчета за печалбата или загубата).

2.9. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени в консолидирания финансов отчет по себестойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени лицензии за ползване на програмни продукти и емисионни квоти по еврохема за търговия с емисии и единици редуцирани емисии.

Групата класифицира емисионните квоти като текущи, когато очаква да ги реализира в рамките на един отчетен период и нетекущи – всички останали.

В Групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 5 години, с изключение на нетекущите емисионни квоти, които се отписват при употребата им.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на „нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към „други доходи/ (загуби) от дейността” на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (отчета за печалбата или загубат).

Еврохема за търговия с емисии и единици редуцирани емисии

При първоначално придобиване разпределените квоти за парникови газове от Националния регистър за търговия с квоти за емисии на парникови газове по повод на третия период от Европейската схема за търговия с емисии (ЕСТЕ), се признават като нематериални активи по номинална стойност (нулева стойност). Закупените квоти се признават при първоначално придобиване по цена на придобиване и се извършва тяхната класификация като текущи, или нетекущи в зависимост от намеренията за използване. Избраният от Групата подход за последваща оценка на нетекущите емисионни квоти е моделът на себестойността – себестойност намалена с натрупани загуби от обезценка. Текущите емисионни квоти се признават в разходите (себестойността на готовата продукция) при отписването им в рамките на текущия отчетен период. Допълнително, Групата признава задължение в консолидирания отчет за финансовото състояние, когато нивото на емисиите на вредни газове за един период надвишава нивото на разпределените и налични квоти. Задължението се оценява по цената на придобиване на закупени квоти до достигане на нивото на държаните от Групата квоти и се преоценява по текущи пазарни цени към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние за превишението над наличните квоти, като промените в размера на задължението се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Групата прилага метод на изписване на квотите за вредни газове на база на реално потребени квоти за периода.

2.10. Други дългосрочни капиталови инвестиции

Другите дългосрочни капиталови инвестиции представляват недирикативни финансови активи под формата на акции и дялове от капитала на други дружества (малцинствено участие), държани с дългосрочна перспектива.

Първоначално оценяване

Първоначално капиталовите инвестиции се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията (финансовия актив).

Последващо оценяване

Притежаваните от Групата капиталови инвестиции, представляващи акции в други дружества (малцинствено участие) се оценяват по справедлива стойност с отразяване на ефектите в друг всеобхватен доход. Тези ефекти се прехвърлят в неразпределената печалба при освобождаване (продажба) от съответната инвестиция.

2.11. Материални запаси

Материалните запаси са оценени по по-ниската от: цена на придобиване (себестойност) и нетната им реализируема стойност.

Разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в себестойността (цената на придобиване), както следва:

- суровини и материали в готов вид - всички доставни разходи, които включват покупна цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите в готов за тяхното използване вид;
- готова продукция и незавършено производство - преките разходи за материали и труд и съответстващата част от производствените непреки разходи при нормално натоварен капацитет на производствените мощности, с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови ресурси.

Включването на постоянните общопроизводствени разходи в себестойността на произвежданата продукция и полуфабрикати се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности. Избраната от Групата база за разпределението им по продукти е количеството произведена продукция.

При употребата (продажбата) на материалните запаси се използва методът на средно-претеглената цена (себестойност).

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанска дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за реализация.

2.12. Търговски вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента-длъжник.

Последващо оценяване

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупената обезценка за кредитни загуби.

Обезценка

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, допускан от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата.

Несъбираемите вземания се изписват, когато правните основания за това настъпят.

Обезценката на вземанията се начислява и отчита чрез съответна кореспондентна корективна сметка за всеки вид вземане към статията *“Обезценка на финансови активи, нетно”* на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.13. Нетекущи активи, държани за продажба

Групата класифицира нетекущ актив (имоти, машини и съоръжения) като актив държан за продажба, когато неговата балансова стойност се очаква да бъде възстановена чрез продажбата му, а не чрез продължаваща употреба в дейността на Групата и зависи от намерението на ръководството и плановите му за реализация на съответните активи. Основно условие за класифициране на един актив като такъв е продажбата да е във висока степен вероятна. Продажбата е във висока степен вероятна когато ръководството е ангажирано с план за продажба и намиране на купувач, активът е предлаган активно за продажба по цена сходна спрямо неговата текуща (към настоящия момент) справедлива стойност и се очаква продажбата да се извърши в рамките на 1 година от класификацията. Също така активът следва да е на разположение за незабавна продажба в неговото настоящо състояние.

След първоначалното им признаване тези активи се признават по по-ниската от текущата им балансова стойност или справедливата им стойност, намалена с разходите за реализация. За тези активи не се начислява амортизация.

Приходите, свързани с продажбите на активи, класифицирани като Активи, държани за продажба са представени в Други доходи от дейността, нетно.

2.14. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за Групата съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита.

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност, намалени с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС;
- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с кредити, обслужващи текущата дейност (за оборотни средства), се включват в оперативна дейност;
- плащанията, свързани с лизингови договори (лихви и главници), свързани с активите с право на ползване се посочват към финансова дейност. До 1 януари 2019 плащанията, по оперативни лизинга (по отменения МСС 17) са отразявани като плащания за оперативна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на ред "платени данъци", а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на ред "плащания към доставчици" към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на Групата за съответния период (месец).
- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третираат като парични средства и еквиваленти
- плащанията за покупка на емисионни квоти, класифицирани като текущи са включени като плащане за оперативна дейност (плащания на доставчици);
- полученото финансиране (основно за електроенергия) е включено в паричните потоци от финансова дейност.

2.15. Търговски и други задължения

Търговските и други текущи задължения в отчета за финансово състояние се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените активи и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително

плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за Групата, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва.

2.16. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

В отчета за финансово състояние всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други привлечени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансово състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи или разходи (лихви) през периода на амортизацията или когато задълженията се отпишат или редуцират.

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия инструмент на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която Групата има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

2.17. Лизинг

Както е оповестено в Приложение № 2.1 Групата прилага МСФО 16 Лизинг, считано от 1 януари 2019 г. Ефектите от преминаването към МСФО 16 Лизинг са описани в Приложение № 40.

2.17.1. Счетоводна политика, приложима от 1 януари 2019 година

На началната дата на лизинга, която е по-ранната от двете дати - датата на лизинговото споразумение или датата на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор, Групата прави анализ и оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа лизинг, ако по силата на него се прехвърлят срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

2.17.1.1. Лизингополучател

Групата прилага единен модел на признаване и оценка на всички договори за лизинг, с изключение на краткосрочните лизингови договори (лизингов договор със срок от 12 месеца или по-малко от датата на стартиране на лизинга и който не съдържа опция за покупка) и лизинговите договори на активи на ниска стойност.

Групата не се е възползвала от практическата целесъобразна мярка на МСФО 16, която позволява на лизингополучателя за всеки клас идентифициран актив да не отделя нелизинговите от

лизинговите компоненти, а вместо това да отчита всеки лизингов компонент и свързаните с него нелизингови компоненти като отделен лизингов компонент. За договори, които съдържат лизинг на един или повече лизингови и нелизингови компоненти, Групата прилага политика да разпределя възнаграждението по договори, които съдържат лизингови и нелизингови компоненти, на база относителните единични цени на лизинговите компоненти и съвкупната единична цена на нелизинговите компоненти.

а) активи „право на ползване“

Групата признава в консолидирания отчет за финансовото състояние актив „право на ползване“ на датата на стартиране на лизинговите договори, т.е. датата, на която основният актив е на разположение за ползване от страна на лизингополучателя.

Активите „право на ползване“ се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация, загуби от обезценка и корекциите, вследствие на преоценки и корекции на задължението по лизинг. Цената на придобиване включва:

- размера на първоначалната оценка на задълженията по лизинг;
- лизингови плащания, извършени към или преди началната дата, намалени с получените стимули по договорите за лизинг;
- първоначалните преки разходи, извършени от Групата, в качеството му на лизингополучател;
- разходи за възстановяване, които Групата ще направи за демонтаж и преместване на основния актив, възстановяване на обекта, на който активът е разположен, или възстановяване на основния актив в състоянието, изисквано съгласно договора;

Групата амортизира актива „право на ползване“ за по-краткият период от полезния живот и срока на лизинговия договор. Ако собствеността върху актива се прехвърля по силата на лизинговия договор до края на срока на договора, то го амортизира за полезния му живот. Амортизацията започва да се начислява от датата на стартиране на лизинга.

Сроковете на амортизация, предмет на договорите за лизинг, са от 2 до 5 години.

Групата е избрала да прилага модела на цената на придобиване за всички свои активи „право на ползване“.

Активите „право на ползване“ се тестват за обезценка в съответствие с МСС 36 Обезценка на активи, като се прилага политика за определяне и отчитане на обезценката, аналогична на тази при имотите, машините и оборудването (дълготрайните материални активи). Възстановимата стойност на активите „право на ползване“ е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се определят като разлика между възстановимата и балансовата стойност (когато възстановимата стойност е по-ниска от балансовата), и се представят в консолидирания отчета за всеобхватния доход като разходи за амортизация *(в печалбата или загубата за годината)*.

Активите „право на ползване“ се представят на отделен ред в консолидирания отчет за финансовото състояние, а тяхната амортизация към Разходи за амортизация в консолидирания отчета за всеобхватния доход.

б) задължения по лизинг

Групата признава задължения по лизинг на датата на стартиране на лизинга, оценени по настояща стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата. Те включват:

- фиксирани плащания (включително фиксирани по същество лизингови плащания), намалени с подлежащите на получаване лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти първоначално оценени, използвайки индексите или процентите на датата на стартиране на лизинга;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че лизингополучателя ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговите договори, ако в срока на лизинговия договор е отразено упражняването на опция за прекратяването на договора от страна на лизингополучателя;
- сумите, които Групата очаква да плати на лизингодателите като гаранции за остатъчна стойност.

Променливите лизингови плащания, които не зависят от индекси или проценти, а са свързани с изпълнение или с използването на основния актив, не са включени в оценката на задължението по лизинг и в актива „право на ползване“. Те се признават като текущи разходи в периода, в който настъпи събитието или обстоятелството, довело до тези плащания и се включват към разходите за външни услуги, в печалбата и загубата за годината.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциалния лихвен процент на дружеството, който то би плащало в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда.

Лизинговите плащания (вноски) съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница). Лихвените разходи по лизинга се представят в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на Групата през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение, като се представят като „финансови разходи“.

Задълженията по лизинг се представят на отделен ред в консолидирания отчет за финансовото състояние като дългосрочни или краткосрочни задължения.

Групата оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази лихвата по задълженията по лизинг;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията по лизинг, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор;

- гаранциите за остатъчна стойност се преразглеждат и коригират, ако е необходимо към края на всеки отчетен период.

Групата преоценява задълженията си по лизинг (при което извършва и кореспондиращи записвания към съответните активи „право на ползване“), когато:

- има промяна в срока на лизинга или е възникнало събитие или обстоятелство, което е довело до промяна в оценката на опцията за закупуване, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с коригиран дисконтов процент;
- има промяна в плащанията за лизинг, произтичаща от промяна в индекс или процент или има промяна в сумите, които се очаква да бъдат дължими по гаранции за остатъчна стойност, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с непроменения (оригиналния) дисконтов процент (освен когато промяната в лизинговите плащания, произтича от промяна в плаващите лихвени проценти, в този случай се използва коригиран дисконтов процент, който отразява промените в лихвения процент);
- лизинговият договор е изменен и това изменение не е отразено като отделен лизинг, в този случай задължението по лизинг се преизчислява като се базира на срока на променения лизингов договор, дисконтирайки променените лизингови плащания с коригиран дисконтов процент към датата на влизане в сила на изменението.

2.17.1.2. Лизингодател

Групата класифицира всеки от своите лизингови договори като договор за оперативен или договор за финансов лизинг. Когато с договора за лизинг се прехвърлят по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху основния актив, той се класифицира като договор за финансов лизинг, всички останали договори се класифицират като договори за оперативен лизинг.

Приходите от наем от оперативните лизинги се признават на линейна база за периода на лизинговия договор и се представят към други доходи от дейността, нетно в консолидирания отчет за всеобхватния доход. Първоначалните преки разходи, извършени във връзка с постигането на оперативния лизинг, се прибавят към балансовата стойност на основния актив и се признават като разход през срока на лизинговия договор на линейна база.

Основният актив, предмет на лизинговия договор, остава и се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата.

Когато договорът съдържа лизингов и нелизингов компонент Групата прилага МСФО 15, за да разпреди възнаграждението по договора върху всеки компонент.

2.17.2. Счетоводна политика, приложима до 31 декември 2018 година

При прилагане на МСС 17 Лизинг - до 31 декември 2018

Оперативен лизинг

Лизингополучател

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив, се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в консолидирания отчет за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи за външни услуги в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

Лизингодател

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите дълготрайни материални активи като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

Финансов лизинг

Лизингополучател

Финансовият лизинг, при който се трансферира към Дружеството съществената част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в консолидирания отчет за финансовото състояние на лизингополучателя, като се представя като имоти, машини и оборудване под лизинг по по-ниската от тяхната справедлива стойност към датата на придобиване или настоящата стойност на минималните лизингови плащания. Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихвата) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

2.18. Доходи за персонала

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите на Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България за дружествата, извършващи своята дейност в България и на турския Кодекс на труда за дружеството в Турция.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналят е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от Групата вноски по социалното и здравно осигуряване се

признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

Към датата на годишния финансов отчет Групата прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на Групата в качеството ѝ на работодател е да извършва задължително осигуряване на наетия персонал за фонд "Пенсии", допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд "Общо заболяване и майчинство" (ОЗМ), фонд "Безработица", фонд "Трудова злополука и професионална болест" (ТЗПБ) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО) в съотношение 60:40 (2018 г.: 60:40). Наетият персонал в Турция се осигурява съгласно действащите Закон за социални осигуровки и общи здравни осигуровки и Закон за осигуровки при безработица. Вноските, определени със закон се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съотношение 60:40 (2018 г.: 60:40).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от Групата в качеството ѝ на работодател, се основават на българското и турското законодателство и са планове с дефинирани вноски. При тези планове в България работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд "Пенсии", фонд "ОЗМ", фонд "Безработица", фонд "ТЗПБ", както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заетите от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване. В Турция работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд „Пенсии, инвалидност и смърт”, фонд „Трудова злополука и професионално заболяване”, фонд „ОЗМ”, фонд „Безработица” на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заетите от тях суми за периода на трудовия им стаж.

Към Групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд. Дължимите от Групата вноски по плановите с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда Групата в качеството ѝ на работодател в България е задължено да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. В Турция съгласно техния Кодекс на труда Групата е задължена при настъпване на пенсионна възраст да изплаща на персонала обезщетение по една средно-месечна заплата за всяка отслужена година в съответното дружество. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на отчета, по която те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им - в консолидирания отчет за всеобхватния доход като:

- а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал”;
- б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет, Групата назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните ѝ задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиран в България, където функционира и самата Група.

Доходи при напускане

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.19. Акционерен капитал и резерви

Неохим АД е акционерно Дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на акционерен капитал, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите на Дружеството-майка. Акционерите отговарят за задълженията на Дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност.

Дружеството-майка отчита основния си акционерен капитал по номинална стойност на регистрираните в Търговския регистър акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и Устава, Дружеството-майка е длъжно да формира и фонд Резервен (законови резерви), като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда достигнат една десета част от капитала или по-голяма част, предвидена в Устава;
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание на акционерите.

Средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в Устава минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на капитала.

Образуван е *резерв от ефекта от преизчисления във валутата на представяне на чуждестранните дейности*, който включва ефектите от преизчисления на финансовите отчети на чуждестранното дружество от местна валута във валутата на представяне на Групата. Този резерв се признава като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата и се включва като част от текущите печалби или загуби в консолидирания отчет за всеобхватния доход при освобождаване (продажба) на чуждестранната дейност.

Обратно изкупените собствени акции са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние по себестойност (цена на придобиване) като с брутната цена на обратно изкупените акции е намален собственият капитал на Дружеството-майка. Печалбите или загубите от продажбата на обратно изкупени собствени акции се представят директно в собствения капитал на Групата в компонента “Неразпределена печалба”.

Компонент от последващи оценки на задължение по пенсионни планове с дефинирани доходи е формиран от последващите оценки на задълженията към персонала при пенсиониране, които по същество представляват актюерски печалби и загуби признавани веднага, в периода, в който възникват. Те се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”.

2.20. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на българските дружества са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка за 2019 е 10% (2018: 10%).

Дружествата в Турция се облагат съгласно изискванията на турското законодателство при данъчна ставка 22% (2018 г.: 22%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението, за всички временни разлики към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби, до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили

се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда при изготвяне на годишния отчет за финансово състояние и се редуцира до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или друга капиталова позиция в консолидирания отчет за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансова капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата (България и Турция), в чиито юрисдикции се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Отсрочени данъчни активи на Групата се представят нетно срещу негови отсрочени данъчни пасиви, когато и доколкото то се явява за тях данъчния платец в съответната юрисдикция (България и Турция), и то тогава и само тогава, когато Групата има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данъците върху дохода.

Към 31.12.2019 г. отсрочените данъци върху печалбата на Групата са оценени при ставки, валидни за 2020 г. – за дружествата в България в размер на 10% и за дружеството в Турция при ставка 22%.

2.21. Нетна печалба/(загуба) на акция

Основната печалба /(загуба) на акция се изчислява като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба на акция с намалена стойност не се изчислява, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

2.22. Провизии

Провизии се признават, когато Групата има настоящо (конструктивно или правно) задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно че погасяването/уреждането на това задължение ще породни необходимост от изходящ поток от ресурси на Групата. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към датата на

консолидирания отчет за финансовото състояние за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение.

Приближителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен. Когато се очаква част от ресурсите, които ще се използват за уреждане на задължението да бъдат възстановени от трето лице, Групата признава вземане, ако е налице висока степен на сигурност на неговото получаване и стойността му може надеждно да се установи и доход (кредит) по същата позиция в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), където е представена и самата провизия.

2.23. Правителствено финансиране (дарение от публични институции)

Правителственото финансиране са различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствено финансиране (дарение от публични институции) се признава първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от дружество от Групата, и че последното е спазила и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране (дарение от публични институции), свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите, или ако е нормативно определено и получено в последващ период – в него.

Правителствено финансиране (дарение от публични институции), свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущата печалба или загуба на систематична база за целия период на полезен живот на актива, обичайно в размера на призната в разходите амортизация.

2.24. Финансови инструменти

Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според които те впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15.

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Групата се е ангажирала да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на Групата за нейното управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва

да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмента.

Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който Групата управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат само на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи са класифицирани като финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти) и финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без рециклиране на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти).

Групата оценява финансовите активи по амортизирана стойност когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания по главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Групата включват: парични средства и еквиваленти в банки и търговски вземания, вкл. от свързани предприятия.

Групата е направила неотменим избор да класифицира в категорията финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход (капиталови инструменти) малцинствените си капиталови инвестиции, които то държи дългосрочно. Тези инструменти не се търгуват на борси и са представени в отчета за финансово състояние към статията „други дългосрочни капиталови инвестиции”.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поела задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазила контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, тя прави оценка на това дали и до каква степен е запазила рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в

значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска Групата да изплати.

Обезценка на финансови активи

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* Групата е избрала и прилага опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход тя признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Групата е разработила и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена взаимовръзка с процента на кредитните загуби.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по паричните средства и еквиваленти в банки, Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага “трестепенен“ модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив). За целта се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се използват публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, от промяната на рейтинга на съответната банка, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват съобразно наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по банковите сметки.

Финансовите обезценени активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Финансови пасиви

Първоначално признаване, класификация и оценяване

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства. При първоначално им признаване финансовите пасиви се класифицират като пасиви по амортизирана стойност. Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация. Обичайно те се класифицират и оценяват по амортизирана стойност.

Получени заеми и други привлечени средства (вкл. задължения към доставчици)

След първоначалното им признаване, Групата оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като "финансов разход" в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитодател при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.25. Оценяване по справедлива стойност

МСФО 13 се прилага, когато в друг МСФО се изисква или позволява оценяване по справедлива стойност или оповестяване на оценяването по справедлива стойност, както на финансови инструменти, така и на нефинансови позиции. Стандартът не е приложим за операциите с плащане на базата на акции, попадащи в обхвата на МСФО 2 "Плащане на базата на акции", както и по отношение на оценките, които имат някои сходства с оценяването по справедлива стойност, но не представляват такова - като оценката по нетна реализируема стойност в МСС 2 "Материални запаси" или по стойността в употреба в МСС 36 "Обезценка на активи".

Някои от активите и пасивите на Групата се оценяват и представят/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. Такива са на повтаряща се (ежегодна) база – финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, определени търговски и други вземания и задължения.

МСФО 13 определя справедливата стойност като цената за продажба на актив или за прехвърляне на пасив при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване на основен (или най-изгоден) пазар при текущи пазарни условия. Справедливата стойност според МСФО 13 е изходяща цена, независимо дали тази цена е непосредствено достъпна за наблюдение или оценена приблизително чрез друга техника на оценяване.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовите отчети по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котиран цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

На датата на годишния финансов отчет съобразно счетоводната политика на Групата се прави от отговорното лице общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите, които подлежат на оценка или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и се предлага за одобрение пред изпълнителния директор подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата.

2.26. Сегментно отчитане

Отчетен сегмент представлява отграничим компонент на Групата, която предприема бизнес дейности, от които може да получава приходи и понася разходи (включително приходи и разходи, свързани със сделки с други компоненти на Групата), чиито оперативни резултати редовно се преглеждат от ръководството, вземащо главните оперативни решения, при вземането на решения относно ресурсите, които да бъдат разпределени към сегмента и оценяване на резултатите от дейността му и за който е налице отделна финансова информация. Групата има един единствен сегмент на отчитане.

2.27. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на Групата. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

2.27.1. Основни ценови фактори. Действащо предприятие

Финансовият отчет на Групата е изготвен на база на принципа за действащо предприятие. При оценката на ръководството относно приложението на този принцип са взети предвид следните ключови фактори:

2.27.1.1. Цена на природния газ

Природният газ е основна производствена суровина за Групата. Цената на тази суровина е държавно установявана и регулирана. Това обстоятелство е възпрепятствало ръководството на Групата да оптимизира разходите за този основен производствен ресурс чрез договаряне на нови доставни цени, които да отразяват движението на международните пазарни цени и/или чрез договаряне за доставки на природна газ от различни доставчици. Поради това Групата е изложена

на ценови риск от негативни промени (повишаване) в цените на основната си суровина за производство, върху които не може да повлияе, а това се отразява негативно на структурата на себестойността и обема на изходящите парични потоци.

За последните две години съществено влияние върху доходността и отчетените финансови резултати на Групата оказва увеличената цена на природния газ, доколкото около 74% от себестойността на продукцията се формира именно от тази суровина. За отчетния период (2019 г.) цената на газта е нараснала спрямо предходния период средно със 7.33 лв. за 1 MWh (2018 г.: 6.89 лв. за 1 MWh), което е ръст с 18.31% (2018 г.: 20.79 %), а в стойностно изражение – увеличение на разходите за природен газ с около 20,076 х.лв. (2018 г.: 14,109 х.лв.) (Приложение № 5). В допълнение, през текущия период brutните изходящи парични потоци (с ДДС) за доставката на природен газ са в размер на 194,179 х.лв. (2018 г.: 170,266 х.лв.). С натрупване за последните две години нарастването на цената е с 14.22 лв. за 1 MWh и респ. 42.90%.

Промени в механизма за ценообразуване

Съгласно публично оповестяване за подписано Допълнение към Договора за доставка на природен газ между „Булгаргаз“ ЕАД и ООО „Газпром экспорт“ (Русия) е договорен нов механизъм за ценообразуване на доставната цена по хибридна формула, включваща петролна компонента и хъбова индексация, която е преобладаваща във формулата. Оповестено е намаляване на цената на газта със задна дата, считано от 05.08.2019 г.

Официално на своята интернет страница Булгаргаз ЕАД е оповестило, че прилагането на новия ценови механизъм ще доведе до разлики в доставните цени по месеци за периода от 05.08.2019 до 31.03.2020 г, както и до формиране на сума за този период, която ООО Газпром экспорт (Русия) ще възстанови на Булгаргаз ЕАД. Булгаргаз ЕАД е предприело съответни действия пред Комисията за енергийно и водно регулиране, с цел регулиране и уреждане на отношенията си със клиентите за периода от 05.08.2019 до 31.03.2020 г. Все още не е официално приет, обаче, законен механизъм, по който да се възстановяват средства на контрагентите на Булгаргаз ЕАД, както и няма яснота в какъв размер биха били възстановените средства. Поради това Групата не е направила преизчисление на финансовия си резултат за 2019 г., повлияна от намалението на цената на природния газ от 05.08.2019 г.

На база на оповестена информация Булгаргаз ЕАД, считано от 01.04.2020 г., е предложил на КЕВР да утвърди цена на природния газ в размер на 26.21 лв. за MWh (без цени за достъп, пренос, акциз и ДДС) за крайни снабдители, по която цена Групата ще заплаща потребения природен газ. В сравнение с цената към 31.12.2019 г. – 44.85 лв. за MWh (без цени за достъп, пренос, акциз и ДДС), същата е намалена с 18.64 лв. за MWh, което е около 40%. Доколкото цената ще се променя ежесечно и ще зависи от посочената по-горе формула е възможна промяна от обявената цена за месец април 2020 г. Преценката на ръководството е, че очакваното намаление на цената на природния газ ще повлияе положително върху финансовите резултати на Групата. При достигане на намаление от 20%-25% преценката на ръководството е Дружеството да постигне положителен финансов резултат.

Ръководството на Групата е направило приблизителни калкулационни изчисления, които могат да бъдат обобщени в следното:

- ако бъде взето решение за възстановяване на вече платени суми от Булгаргаз ЕАД за 2019 г., това би повлияло положително на финансовите резултати на Групата. При намаление с 10% на доставната цена на природния газ за периода 05.08.2019 г.- 31.12.2019 г., ефектът би бил намаление на загубата с около 3,200 х.лв.;

- При намаление с 10% на доставната цена на природния газ за 2020 г., влиянието върху разходите би било намаление с около 13,000 х.лв. годишно и себестойността ще се стабилизира, гарантираща връщане към положителна доходност;
- При намаление с 10% на доставната цена на природния газ за 2020 г., влиянието върху паричните потоци би довело до намаление с около 15,600 х.лв. годишно и също – до тяхната постепенна стабилизация.

Групата не е изложена на съществен риск от негативни промени в цените на другите суровини и материали, защото съгласно договорните отношения с доставчиците, те са обект на периодичен анализ и обсъждане за преразглеждане и актуализиране спрямо промените на пазара.

2.27.1.2. Цена на квотите за въглеродни емисии

Групата е изложена и на ценови риск от цената на квотите за въглеродни емисии. Групата управлява този риск като следи ежедневно борсовата цена на квотите. Този процес се следи и управлява текущо.

Пазарните цени на квотите към 31 декември за период от три предходни години е, както следва:

31.12.2017 г. - 8.14 EUR (15.92 BGN)

31.12.2018 г. - 24.64 EUR (48.19 BGN), и ръст на нарастване спрямо 2017 г. с 202.7%

31.12.2019 г. - 24.48 EUR (47.88 BGN), и ръст на нарастване спрямо 2017 г. с 201%.

Значителното нарастване на цената на въглеродните квоти за 2018 и 2019 г. повлиява негативно върху резултатите на дружеството. Паричните потоци, свързани с квотите за 2019 година са 5,528 х. лв. (2018 г.: 14,469 х. лв.), а отчетените разходи в отчета за всеобхватния доход са 7,063 х. лв. (2018 г.: 12,802 х. лв.).

Допълнително от 2021 г. ще има нов национален план за разпределение на безплатни квоти за периода 2021-2030 година, съгласно който се очаква намаление на ползваните от Дружеството безплатни квоти стъпаловидно до края на периода. Все още този план не е изготвен и приет от европейските и национални институции в тази област. Прогнозните очаквания на ръководството на Групата са, че намаляването на безплатните квоти ще е стъпаловидно с около до 2 % всяка година.

По мнение на ръководството не са налице други негативни ценови фактори, които биха могли да окажат влияние върху дейността му и то ще продължи да изпълнява всички свои дейности и планирани обеми (Приложение № 25).

Позицията и прогнозните разчети на ръководството относно влиянието на тези два ценови фактора, на база публична информация:

а) за договорения нов механизъм за ценообразуване на доставната цена на природния газ между „Булгаргаз“ ЕАД и ООО „Газпром экспорт“ (март 2020 година), за прилагането на този механизъм със задна дата, считано от 5 август 2019 година, както и за предложението на „Булгаргаз“ ЕАД към Комисията за енергийно и водно регулиране да утвърди нова по-ниска цена на природния газ (без цена за достъп, пренос, акциз и ДДС), и

б) за подготвения за приемане нов национален план за разпределение на безплатни квоти за въглеродни емисии за периода 2021-2030 година,

е, че негативното влияние на тези два ценови фактора ще бъде преодоляно през следващите няколко отчетни периода до разумно ниво, и съответно, ефектите им върху паричните потоци и резултатите на Групата постепенно ще се стабилизират и то ще е в състояние да генерира по-добра

структура на разходите и доходност, и спестяване на парични потоци. Поради това ръководството определя, че принципът –предположение на действащото предприятие е валиден.

2.27.2. Изчисление на очаквани кредитни загуби за търговски вземания и парични вземания и еквиваленти.

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (търговски вземания и парични средства и еквиваленти) е област, която изисква използването на сложни модели и съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на Групата прави редица важни преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби.

За търговските вземания, вкл. от свързани лица

Групата използва матрици за провизии за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания. Процентите на провизиите се базират на дните просрочие за групи от различни клиентски сегменти (портфейли), които имат сходни модели на загуба (тип клиент като сектор).

Всяка матрицата за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на Групата и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни поне за три години спрямо датата на финансовия отчет. Допълнително матрицата се калибрира така, че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Например, ако се очаква дадени прогнозни икономически условия да се влошат или подобрят през следващата година, което може да доведе до корелационно увеличение на просрочията в даден клиент, историческите проценти на неизпълнение се коригират. Към всяка отчетна дата наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на Групата и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

За паричните средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по паричните средства и еквиваленти в банки, Групата прилага общия „триетапен” подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се

прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по формула за изчисление на очакваните кредитни загуби, като се вземат предвид наличие на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки.

Ръководството на Групата е направило анализ и е установило, че паричните средства и еквиваленти съдържат пренебрежително малка очаквана кредитна загуба клоняща към нула и е приело да не я осчетоводява във финансовия отчет.

2.27.3. Признаване и оценка на провизии

Депа за производствени отпадъци

Групата признава провизия за закриване на депа за производствени отпадъци и рекултивирание на терена, когато едновременно са налице:

- правно задължение по силата на §4, ал.1 от преходните и заключителни разпоредби към Наредба № 6 от 27.08.2013 г. и на чл.14 от Директива 1999/31/ЕС за преустановяване на експлоатацията, закриване и/или привеждане на съществуващите депа за отпадъци и
- план за привеждане на депата в съответствие с нормативните изисквания, одобрен като видове дейности, срокове и прогнозируеми стойности от МОСВ, съгласно изискванията на посочената по-горе наредба.

За определяне на размера на провизията Групата назначава лицензирани експерти-еколози, които изготвят прогнозна оценка на разходите по видове дейности, необходими за изпълнение на задължението и издават специален доклад и план-сметка. Сумите, които се очаква, че ще бъдат усвоявани за срок, по-дълъг от една година, се дисконтират.

Квоти за емисии на парникови газове

В края на всеки отчетен период, Групата отчита емитирани количества квоти за емисии на парникови газове. В случай на реализиран недостиг на квоти, Групата признава провизия за настоящото ѝ задължение за предаване на верифицираните квоти. Провизията се остойностява като количеството на недостига (разлика между безплатно отпуснатите квоти, наличните закупени от Групата и реално емитираните квоти за докладвания период) на квоти, установено чрез специален формуляр – Докладване на годишните емисии се оценяват по текущи пазарни цени към датата на отчета за финансовото състояние, а промените в размера на задължението се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.27.4. Обезценка на материални запаси

В края на всяка финансова година Групата извършва преглед на състоянието, срока на годност и използваемостта на наличните материалните запаси. При установяване на запаси, за които е преценено, че съществува голяма вероятност да не бъдат реализирани по съществуващата им балансова стойност в следващите отчетни периоди, същите се обезценяват до нетна реализируема стойност.

2.27.5. Актюерски изчисления

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани всяка година изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор.

2.27.6. Обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи

В края на всяка финансова година Групата извършва преглед за обезценка на дълготрайните материални и нематериалните активи. В резултат на този преглед ръководството преценява дали са налице условия за обезценка и при установяване на такива условия Групата отчита разход за обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

В резултат на извършения годишен преглед е отчетена обезценка на сгради и съоръжения, за които през отчетния период е взето решение, че няма да се използват в дейността на Дружеството-майка, в размер на 1,187 х.лв., както и на разходи за придобиване на ДМА, представляващи преустановени за изпълнение проекти, в размер на 61 х.лв.

2.27.7. Признаване на данъчни активи

При признаването на отсрочените данъчни активи от ръководството на Групата е оценявана вероятността отделните намаляеми временни разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на всяко от дружествата от Групата да генерират в перспектива достатъчно данъчни печалби за тяхното компенсиране срещу тези печалби. В консолидираният финансов отчет към 31.12.2019 г. не са признати активи по отсрочени данъци в размер на 1,087 х.лв. (2018 г.: 1,019 х.лв.).

През 2019 и 2018 г. Групата отчита данъчни загуби и ръководството е преценило, че към датата на издаване на настоящия отчет, съществува несигурност дали и доколко в рамките на законовия срок за пренасяне на данъчни загуби (5 години), то ще генерира достатъчна облагаема печалба, поради което е приложен по-консервативен подход.

Към 31.12.2019 г. не са признати активи по отсрочени данъци в размер на 1,087 х.лв. (31.12.2018 г. – 982 х.лв.), свързани с данъчни загуби. Също така към 31.12.2018 г. не са признати активи по отсрочени данъци в размер на 37 х.лв., свързани с обезценка на вземания, тъй като ръководството е преценило, че не съществува вероятност временната разлика да се прояви в предвидимо бъдеще.

Групата е признала актив по отсрочени данъци във връзка с амортизации и обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи общо в размер на 1,249 х.лв., доколкото е преценила, че няма законово ограничен срок за обратно проявление на временната разлика и, че в бъдеще ще успее да използва тази временна разлика.

За останалите признати към 31.12.2019 г. активи по отсрочени данъци на обща стойност 924 х. лв. е направила преглед за обезценка и е преценила, че не са налице условия за обезценка, доколкото за тях също няма законово ограничен срок за обратно проявление на временната разлика и в бъдеще те ще могат да бъдат приспаднати срещу бъдещи печалби или облагаеми временни разлики.

2.27.8. Преценки и предположения, свързани с договори за лизинг*Идентифициране на договори, съдържащи лизинг*

При идентифициране и класифициране на лизинг или на лизингов елемент в даден договор, ръководството на Дружеството-майка прави редица важни преценки.

- налице ли е договор за лизинг, в т.ч. дали договорът съдържа идентифициран актив и дали по силата на него се прехвърля правото на контрол над използвания актив за съответния срок на договора;
- определяне срока на лизинга;
- определяне на диференциалния лихвен процент по договорите за лизинг.

Ръководството е направило анализ на сключените наемни договори и е определило, че са налице 12 договора, които съдържат лизинг, както и, че по тях се прехвърля правото на контрол над използвания идентифициран актив за съответния срок на договора. Идентифицираните активи по тези договори са:

- нает офис;
- нает магазин;
- нает паркинг;
- наети вагони;
- наети автомобили – седем договора за наем на леки автомобили;
- телескопичен телехендлер.

Допълнително, Дружеството-майка има сключен договор за лизинг на автомобил, за който продължава да признава идентифициран актив.

Срок на лизинга

При определяне на срока на лизинга ръководството е взело предвид неотменимия период на лизинга, заедно с периодите, по отношение на които съществува опция за удължаване, ако е сигурно, че тя ще бъде упражнена, както и периодите, по отношение на които съществува опция за прекратяване, ако е достатъчно сигурно, че тя ще бъде упражнена. По отношение на тези опции и вероятността за тяхното упражняване или не, ръководството е взело предвид редица фактори като: важността на наетия актив за дейността на дружеството, разходи, които биха били свързани с прекратяване на договора и определяне на нов актив за нуждите на предприятието, опита до момента с тези активи и с наемодателите и др.п.

За четири от договорите за лизинг (офис, магазин, паркинг, телехендлер) дружеството-майка е определило, че срокът им е договореният в договора срок – 5 г., доколкото: не е договорена опция за удължаване, налице са възможности за предсрочно прекратяване на договора при неплащане, по взаимно съгласие или др. под., но ръководството преценява, че на този етап не планира предсрочно прекратяване. За един от договорите (вагони) лизинговият срок е преценен от ръководството като двегодишен на база минал опит.

Относно договорите за лизинг на автомобили лизинговият срок е определен на база срокът, посочен в договорите – 60 месеца, като в договорите не е предвидена опция за удължаване.

При настъпване на важно събитие, или съществено изменение в обстоятелствата, които са под контрола на Дружеството-майка и/или дружество от Групата и засягат сигурността в упражняването на опциите за удължаване/прекратяване, се прави повторна оценка на срока на договора.

Диференциален лихвен процент

Ръководството е приело, че диференциалният лихвен процент за договорите за лизинг е 2.81%. Този лихвен процент е определен на база анализа на лихвените условия по получени от Дружеството-майка дългосрочни банкови заеми със срок и условия, близки до тези при договорите за лизинг.

Обезценка на активи право на ползване

Към датата на всеки отчет ръководството на Дружеството-майка извършва преглед за обезценка на активите с право на ползване. Ако са налице индикатори, че възстановимата стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите.

В дъщерните дружества няма признати активи право на ползване, тъй като договорите за наем (склад и офис) са краткосрочни и не се очаква да бъдат продължени за период по-дълъг от 12 месеца.

3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Продажби на продукция извън страната	165,563	117,251
Продажби на продукция в страната	90,103	103,441
Приходи от продажба на стоки	46	66
Приходи от продажба на услуги	18	17
	255,730	220,775

Продажби на продукция в страната

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Амониев нитрат – ЕО тор	85,988	99,227
Амоняк	1,854	1,612
Натриев нитрат	752	600
НРК ес тор	384	872
Въглероден диоксид	373	413
Азотна киселина	329	283
Амонячна вода	244	192
Амониев хидрогенкарбонат	145	147
Кислород	10	16
Други	24	79
	90,103	103,441

Продажби на продукция извън страната

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Амониев нитрат - ЕО тор	125,590	71,431
Амоняк	34,003	41,300
Амониев хидрогенкарбонат	3,044	2,920
Натриев нитрат	2,926	1,584
Амонячна вода	-	16
	165,563	117,251

Разпределението на продажбите на продукцията по пазари е както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Европа (в т.ч. България)	211,846	186,490
Азия и Африка	43,820	34,202
	255,666	220,692

Информация за основни клиенти

Общите приходи от сделки с най – големите клиенти на Групата са както следва:

Клиент	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Клиент 1	69,117	79,767
Клиент 2	38,535	33,122
Клиент 3	26,266	36,454
Клиент 4	19,887	-
Клиент 5	19,266	11,556
Клиент 6	16,051	-
Клиент 7	7,149	-
Клиент 8	6,120	-
Клиент 9	5,464	3,065
Клиент 10	4,516	2,836

Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите за 2019 г. включват приходи в размер на 10,392 х.лв., които са били признати като пасиви по договори с клиенти в началото на отчетната година (31 декември 2018 г. – 13,145 х. лв.).

Всички неудовлетворени и/или частично удовлетворени задължения за изпълнение на Групата към 31.12.2019 г. са по договори с очакван срок за изпълнение от една година или по-кратко.

<i>Салда по договори с клиенти</i>	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Вземания по договори с клиенти – трети лица, нетно от обезценка (Приложение № 20)	8,976	7,387
Вземания по договори с клиенти – свързани лица, нетно от обезценка (Приложение № 19)	123	2,170
Пасиви по договори с клиенти - свързани лица (Приложение № 31)	7,953	9,798
Пасиви по договори с клиенти – трети лица (Приложение № 31)	4,275	594

Вземанията по договори с клиенти – трети лица нарастват поради увеличение на обемите / цените и съответстващото увеличение на приходите от продажби по договори с клиенти. Вземанията по договори с клиенти – свързани лица, намаляват поради подобрената събираемост на вземанията.

Пасивите по договори с клиенти – свързани лица и трети лица, включват авансово получени плащания от клиенти във връзка с продажби на продукция.

Изменението на пасивите по договори с клиенти през 2019 г. е както следва:

<i>Пасиви по договори с клиенти</i>	2019 BGN'000	2018 BGN'000
<i>Салдо на 1 януари (Приложение № 31)</i>	10,392	13,145
Отчетени приходи, които са били признати като пасив по договор	(10,392)	(13,145)
Получени плащания от клиенти (без тези признати като приходи през периода)	12,228	10,392
<i>Салдо на 31 декември</i>	12,228	10,392

Приходите от продажба на услуги в размер на 18 х.лв. (31 декември 2018 г. – 17 х. лв.) включват основно предоставени IT услуги.

Приходите от продажба на стоки в размер на 46 х.лв. (31 декември 2018 г. – 66 х. лв.) са основно продажби на торове, препарати и др.

4. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Правителствени финансираня	1,587	2,408
Приходи от продажба на материали	1,722	1,537
Отчетна стойност на продадени материали	(1,039)	(909)
Печалба от продажба на материали	683	628
Приходи от ликвидация на ДМА	558	290
Приходи от наеми	282	220
Промислени услуги	107	54
Възстановена обезценка на материални запаси	107	1
Освободена провизия, начислена в предходни периоди	72	-
Приходи от продажба на ДМА	66	369
Балансова стойност на продадени ДМА	(13)	(38)
Печалба от продажба на ДМА	53	331
Охрана	43	42
Излишъци на активи	42	22
Трудова медицина	39	39
Приходи от продажба на Нетекущи активи, държани за продажба	264	-
Балансова стойност на продадени Нетекущи активи, държани за продажба	(234)	-
Печалба от продажба на Активи, държани за продажба	30	-
Приходи от глоби и неустойки	13	81
Транспортни услуги	13	21
Бонус от мобилен оператор	7	13
Отписани задължения	2	17
Обработка на кораби	-	30
Превоз, маневри, претоварване	-	22
Популяризиране на разделно събиране на отпадъци	-	13
Маневрени услуги	-	9
Реинтегрирана обезценка от предходни периоди	-	868
Получени обезщетения	-	3
Загуба от курсови разлики	(109)	(525)
Други	55	95
	3,584	4,682

Правителствените финансираня включват:

- Финансиране за електроенергия в размер на 1,471 х.лв. (31 декември 2018 г. – 2,312 х. лв.) - представлява правителствена помощ за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници, за която Дружеството-майка е кандидатствало по Наредбата за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници.
- Финансиране по оперативни програми за обекти, свързани с енергийната ефективност на Дружеството-майка в размер на 37 х. лв. (31 декември 2018 г. – 37 х. лв.). (Приложение № 29).
- Финансиране по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" в размер на 79 х.лв. – представлява проект „Повишаване на знанията и уменията на заетите лица в Неохим АД чрез придобиване на професионална квалификация“.

Продадените активи, държани за продажба представляват сгради (апартаменти, гаражи и мазета).

Печалбата от продажба на материали включва:

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Метален скрап	639	639
Амониев сулфат	(84)	(94)
Масло отработено	7	17
Други	121	66
	683	628

5. РАЗХОДИ ЗА СУРОВИНИ И МАТЕРИАЛИ*Разходите за материали* включват:

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Основни суровини и материали	175,545	151,931
Горива и енергия	13,832	14,176
Резервни части	1,429	1,555
Спомагателни материали	1,068	1,277
Други материали	230	392
	192,104	169,331

Основните суровини и материали включват:

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Природен газ	160,961	140,885
Амбалаж	4,972	3,902
Амоняк	3,277	1,085
Магнезит	1,436	1,099
Омаслители	1,118	1,014
Благородни метали	1,108	978
Сода калцинирана	1,017	811
Натриева основа	435	558
Метилдиетаноламин	378	377
Сярна киселина	174	194
Катализатори	143	165
Антипенител	116	59
Диамониев фосфат	110	-
Моноамониев фосфат	73	436
Вар негасена	66	84
Магнезиев карбонат	65	64
Калиев хлорид	60	69
Калциев карбонат	11	44
Други суровини и материали	25	107
	175,545	151,931

Разходите за природен газ през отчетната година са увеличени спрямо предходната с 20,076 х. лв., което е свързано основно с: увеличение от промяна на цената на газта - 24,906 х. лв. и намаление, поради намаляване на количества потребена газ - 4,830 х. лв. (2018 г.: 14,109 х. лв., което е свързано основно с: увеличение от промяна на цената на газта - 24,246 х. лв. и намаление, поради намаляване на количества потребена газ - 10,136 х. лв.).

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Морско навло	11,909	5,940
Транспорт	9,429	9,501
Ремонт на ДМА	2,346	4,164
Хамалие и пристанищни разходи	1,694	1,400
Застраховки	1,204	1,155
Обработка на товари	877	874
Пожарна безопасност	718	684
Данъци и такси	590	618
Консултантски услуги	575	804
Абонаментно обслужване и технически контрол	388	409
Почистване и озеленяване	289	264
Банкови такси	187	150
Лизинг	100	582
Спедиторски услуги	75	40
Демюрейдж	73	188
Комуникация	73	81
Стоков контрол	63	80
Оползотворяване/обезвреждане на отпадъци	41	46
Граждански договори и хонорари	30	23
Курсове квалификация	14	33
Охрана	4	4
Други услуги	283	301
	30,962	27,341

Начислените от Дружеството-майка за 2019 г. разходи за задължителен одит са общо в размер на 157 х. лв., в т.ч. 103 х.лв. във връзка с одит за 2018 г. и 54 х.лв. във връзка с одит за 2019 г. (2018 г.: общо 131 х. лв., в т.ч. 92 х.лв. за одит за 2017 г. и 39 х.лв. във връзка с одит за 2018 г.), начислени от дъщерно дружество в България разходи за задължителен одит в размер на 2 х.лв. (2018: 2 х.лв.), за одит в дъщерно дружество в Турция - 12 х.лв. (2018 г.: 11 х.лв.), договорени процедури съгласно Наредба № Е-РД-04-06 от 28.09.2016 г. за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници за пети ценови период в размер на 3 х.лв. (2018 г.: 3 х.лв., за четвърти ценови период), проверка за съответствие на преводи – няма (2018 г.: 3 х.лв.). Договорените суми за одит на Дружеството-майка и дъщерното дружество в България за 2019 г. са съответно в размер на 136 х.лв. и 2 х.лв.

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА*Разходите за персонала* включват:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Възнаграждения	20,566	23,172
Социални осигуровки	4,260	4,858
Предоставена храна на персонала	1,080	1,033
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала (Приложение № 28)	346	349
	26,252	29,412

Разходите за възнаграждения включват:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Текущи възнаграждения	20,705	23,082
(Възстановени)/начислени суми за неизползван платен отпуск	(139)	90
	20,566	23,172

Социалните осигуровки включват:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Осигуровки	4,296	4,842
(Възстановени)/начислени суми за ДОО за неизползван платен отпуск	(36)	16
	4,260	4,858

8. ОБЕЗЦЕНКА НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ, НЕТНО*Обезценка на финансови активи, нетно*

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Начислени кредитни загуби - свързани лица	(22)	(12)
Възстановени кредитни загуби – свързани лица	11	8
Начислени кредитни загуби – трети лица	(173)	(330)
Възстановени кредитни загуби – трети лица	52	8
	(132)	(326)

9. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

Другите разходи за дейността включват:

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Отписани въглеродни емисии (квоти за вредни газове - т.г.)	3,550	6,152
Провизия за въглеродни емисии (квоти за вредни газове - т.г.)	3,513	1,978
Отписани въглеродни емисии (квоти за вредни газове - м.г.)	1,978	3,645
Провизия за въглеродни емисии (квоти за вредни газове-м.г.)	(1,978)	(3,645)
Ценова разлика при покупка на въглеродни емисии за предходен период	-	4,672
Разходи за въглеродни емисии	7,063	12,802
Глоби и неустойки по договор за природен газ	317	-
Брак на материали и продукция	169	124
Възнаграждение на членове на СД – юридически и физически лица	120	109
Командировки	88	65
Непризнат данъчен кредит по ДДС	83	36
Представителни мероприятия	57	60
Обезценка на предоставени аванси за доставка	34	-
Отчетна стойност на продадени стоки	33	50
Санкции за замърсяване на околната среда	12	27
Участия в конференции	12	25
Обезценка на материални запаси	6	47
Разходи за обучение	6	13
Обезщетение във връзка със споразумение за приключване на съдебни спорове	-	703
Начислени суми свързани с провизии, нетно	-	201
Изплатени суми по съдебни дела	-	64
Разходи по оперативни програми	-	23
Разходи за рекултивация на депа за отпадаци	-	18
Други	34	167
	971	1,732
	8,034	14,534

Към 31.12.2019 г. цената, по която е оценена провизията е 47.88 лв. за въглеродна квота (на база покупна цена на борса), а към 31.12.2018 г. – 44.27 лв. за въглеродна квота.

При осъществяване на дейността си Групата генерира въглеродни емисии. През 2018 и 2019 г. цената на емисионните квоти е увеличена значително спрямо предходните отчетни периоди (към 31.12.2017 г. цената за квота е била около 16 лв.). Увеличението в цената на квотите се отразява на себестойността на продукцията и респ. влияе върху реализираната от Групата през последните две години загуба.

10. ОБЕЗЦЕНКА И ОТПИСВАНЕ НА НЕТЕКУЩИ АКТИВИ

<i>Обезценката на и отписани нетекущи активи са както следва:</i>	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Обезценка на дълготрайни материални активи	1,190	23
Отписани дълготрайни материални активи	58	11
Отписани разходи за придобиване на ДМА	69	-
Обезценка на разходи за придобиване на ДМА	61	-
	1,378	34

Към 31.12.2019 г. е направена обезценка на дълготрайни материални активи, за които ръководството на Групата е взело решение, че същите няма да се използват в неговата дейност.

11. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

<i>Финансовите разходи представляват:</i>	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Разходи за лихви по получени банкови заеми	653	496
Разходи за лихви на активи право на ползване	30	-
Разходи за лихви по финансов лизинг	-	2
	683	498

12. ИКОНОМИЯ ОТ ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

<i>Консолидиран отчет за всеобхватния доход (печалба или загуба за годината)</i>	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Данъчна загуба за годината по данъчна декларация	(744)	(9,820)
Текущ разход за данък върху печалбата за годината- 10%, 22% (2018 г. :10 %, 22%)	(49)	-
<i>Отсрочени данъци върху печалбата</i>		
Свързани с възникване и обратно проявление на временни разлики	1,176	1,119
Общо икономия от данък върху печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	1,127	1,119

<i>Равнение на икономия от данъци върху печалбата определен прямо счетоводния резултат</i>	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
<i>Счетоводна загуба за годината</i>	(13,601)	(20,986)
Икономия от данък върху печалбата - 10% , 22% (2018г.:10%, 22%)	1,360	2,056
<i>От непризнати суми по данъчна декларация</i>		
Свързани с увеличения	(146)	(35)
Свързани с намаления	18	-
Непризнат отсрочен данъчен актив за загуба	(105)	(982)
Ефект от прилагане на МСФО 9 на 01.01.2018 г.	-	(1)
Признат отсрочен данъчен актив върху данъчна загуба за пренасяне	-	81
Общо икономия от данък върху печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	1,127	1,119
Ефективна данъчна ставка	-8.29%	-5.33%

ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	Други компоненти на всеобхватния доход, отнасящи се към Групата		Други компоненти на всеобхватния доход, отнасящи се към неконтролиращото участие		Общо други компоненти на всеобхватния доход	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
<i>Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</i>						
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(74)	185	-	-	(74)	185
<i>Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата</i>						
Курсови разлики от преизчисляване на чуждестранни дейности	311	972	-	1	311	973
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	-	-	-	-	-	-
Друг всеобхватен доход за годината	237	1,157	-	1	237	1,158

13. НЕТНА ЗАГУБА НА АКЦИЯ

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Средно претеглен брой акции, на база дни	2,585,964	2,585,964
Загуба за годината (х. лв.)	(12,474)	(19,867)
Нетна загуба на акция (лева)	(4.82)	(7.68)

ГРУПА НЕОХИМ
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 ГОДИНА
14. ИМОТИ, МАШИНИ, ОБОРУДВАНЕ

	<i>Земи и сгради</i>		<i>Машины, съоръжения и оборудване</i>		<i>Транспортни средства</i>		<i>Други</i>		<i>Разходи за придобиване и аванси</i>		<i>Общо</i>	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Отчетна стойност												
Салдо на 1 януари (оргинално отчетено)	22,906	23,016	177,103	166,345	8,195	8,806	1,248	1,226	3,479	4,537	212,931	203,930
Ефект на МСФО 16	-	-	-	-	(38)	-	-	-	-	-	(38)	-
Салдо на 1 януари (преизчислено)	22,906	23,016	177,103	166,345	8,157	8,806	1,248	1,226	3,479	4,537	212,893	203,930
Придобити	15	-	1	-	702	-	6	40	3,491	9,884	4,215	9,924
Отписани	(139)	(110)	(496)	(167)	(32)	(603)	(66)	(11)	(69)	(11)	(802)	(902)
Други промени свързани с прекратени дъщерни дружества	171	-	228	-	49	-	(3)	-	32	-	477	-
Трансфер от разходи за придобиване	2,273	-	1,610	10,931	-	-	6	-	(3,889)	(10,931)	-	-
Трансфер към активи държани за продажба	(443)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(443)	-
Ефект от курсови разлики	-	-	-	(6)	-	(8)	-	(7)	-	-	-	(21)
Салдо на 31 декември	24,783	22,906	178,446	177,103	8,876	8,195	1,191	1,248	3,044	3,479	216,340	212,931
Нагрупана амортизация и обезценка												
Салдо на 1 януари (оргинално отчетено)	9,877	9,209	109,446	99,702	7,131	7,038	1,143	1,100	-	-	127,597	117,049
Ефект на МСФО 16	-	-	-	-	(11)	-	-	-	-	-	(11)	-
Салдо на 1 януари (преизчислено)	9,877	9,209	109,446	99,702	7,120	7,038	1,143	1,100	-	-	127,586	117,049
Начислена амортизация за годината	822	744	9,325	9,884	615	700	50	58	-	-	10,812	11,386
Начислена обезценка (Приложение № 8)	707	2	480	21	-	-	-	-	61	-	1,248	23
Отписана обезценка	(115)	-	(32)	-	-	-	-	-	-	-	(147)	-
Отписана амортизация	(22)	(78)	(406)	(157)	(32)	(602)	(64)	(9)	-	-	(524)	(846)
Други промени свързани с прекратени дъщерни дружества	133	-	301	-	56	-	(13)	-	-	-	477	-
Трансфер към активи държани за продажба	(62)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(62)	-
Ефект от курсови разлики	-	-	1	(4)	-	(5)	-	(6)	-	-	1	(15)
Салдо на 31 декември	11,340	9,877	119,115	109,446	7,759	7,131	1,116	1,143	61	-	139,391	127,597
Балансова стойност на 31 декември	13,443	13,029	59,331	67,657	1,117	1,064	75	105	2,983	3,479	76,949	85,334
Балансова стойност на 1 януари (оригинално отчетено)	13,029	13,807	67,657	66,643	1,064	1,768	105	126	3,479	4,537	85,334	86,881
Балансова стойност на 1 януари преизчислена	13,029	13,807	67,584	66,643	1,037	1,768	105	126	3,479	4,537	85,307	86,881

Към 31 декември 2019 дълготрайните материални активи на Групата включват земи на стойност 3,630 х. лв. (31 декември 2018: 3,630 х. лв.) и сгради с балансова стойност 9,813 х. лв. (31 декември 2018: 9,399 х. лв.).

Към 31 декември 2019 в състава на сградите са включени апартаменти, гаражи и мазета, за които ръководството на Групата има взето принципно решение за продажба, но няма яснота дали и в рамките на какъв времеви период същите ще могат да бъдат продадени, с балансова стойност в размер на 697 х.лв.

Към 31 декември 2019 в състава на дълготрайните материални активи са включени активи, които са амортизирани напълно, но продължават да се използват в стопанската дейност с отчетна стойност 45,527 х. лв. (31 декември 2018: 36,777 х. лв.).

Към 31 декември 2019 има учредена договорна ипотека на недвижими имоти с балансова стойност 5,275 х. лв. (31 декември 2018: 5,538 х. лв.) и залог на машини и съоръжения с балансова стойност 10,838 х. лв. (31 декември 2018: 12,463 х. лв.) като обезпечение по ползвани банкови кредити (Приложение № 25).

Към 31 декември 2019 г. разходите за придобиване на дълготрайни активи включват предоставени аванси на доставчици в размер на 1,272 х. лв. (31 декември 2018 г.: 379 х.лв.) и открити проекти за 1,711 х.лв. (31 декември 2018 г.: 3,100 х.лв.).

Откритите проекти са както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Покрита площ за временно съхранение на химични продукти	1,341	19
опакован амониев нитрат		
Монтаж на БКТП 1	106	41
Изграждане на система за управление на човешките ресурси на база програмен продукт BORA BUSINESS SUITE	70	68
Подмяна на помпа за азотна киселина Н-30/3	70	-
Подмяна на помпа за азотна киселина Н-35/1	58	-
Проект монтаж на самозасмукващ помпен агрегат на поз.Н152-1	29	29
Модернизация на системата за регулиране на оборотите на турбокомпресор поз. 403 в цех 608	22	-
FFS машина и робот за палетизиране на амониев бикарбонат	13	12
Пречистване на инфилтрат от Депо за производствени опасни твърди отпадъци в Неутрализационна станция	-	368
Офиси, гараж, склад и магазин	-	2,483
Разпределителна и трансформаторна подстанция РТП-8		60
Други обекти	63	20
Обезценка на разходи за придобиване на ДМА	(61)	-
	1,711	3,100

През 2019 г. са отписани проекти, за които ръководството е взело решение да се преустанови изпълнението им общо в размер на 69 х.лв. (2018 г.: 11 х.лв.) (Приложение № 10).

15. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	<i>Софтуери</i>
Отчетна стойност	
Към 1 януари 2018	1,009
Придобити	44
Ефект от курсови разлики	(1)
31 декември 2018	1,052
Към 1 януари 2019	
Придобити	66
Отписани	(11)
Други промени свързани с прекратени дъщерни дружества	(3)
Ефект от курсови разлики	(1)
31 декември 2019	1,103
Надрупана амортизация и обезценка	
Към 1 януари 2018	892
Начислена амортизация	70
31 декември 2018	962
Начислена амортизация и обезценка	68
Отписана амортизация	(11)
Други промени свързани с прекратени дъщерни дружества	(3)
31 декември 2019	1,016
Балансова стойност към 31 декември 2018	90
Балансова стойност към 31 декември 2019	87

Емисии за парникови газове

През 2019 г. Дружеството-майка е закупило 161 х. квоти емисии на стойност 5,528 х.лв. (2018 г.: 390 х. квоти емисии на стойност 14,469 х.лв.).

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо в началото на годината	-	-
Новопридобити	5,528	14,469
Отписани на разход (Приложение № 9)	(3,550)	(6,152)
Отписани във връзка с провизия (Приложение № 9)	(1,978)	(8,317)
Салдо в края на периода	-	-

16. АКТИВИ „ПРАВО НА ПОЛЗВАНЕ“

Групата има неотменими ангажименти по лизингови договори и признава Активи „право на ползване“:

	<i>Недвижими имоти BGN ‘000</i>	<i>Транспортни средства BGN ‘000</i>	<i>Общо BGN ‘000</i>
Отчетна стойност			
<i>1 януари 2019 г. след преминаване по МСФО 16 * (Приложение № 40)</i>	264	907	1,171
Увеличения/придобити	255	114	369
Намаления/отписани	-	-	-
Салдо на 31 декември 2019	519	1,021	1,540
Натрупана амортизация			
<i>1 януари 2019 г. след преминаване по МСФО 16 * (Приложение № 40)</i>	-	11	11
Начислена амортизация за годината	90	413	503
Салдо на 31 декември 2019	90	424	514
Балансова стойност на 1 януари 2019 г. след преминаване по МСФО 16 * (Приложение № 40)	264	896	1,160
Балансова стойност на 31 декември 2019 г. след преминаване по МСФО 16 * (Приложение № 40)	429	597	1,026

* В предходната година, Дружеството-майка е признавало и представяло в отчета за финансово състояние към имоти, машини и оборудване дълготрайни материални активи по договор за финансов лизинг съгласно МСС 17 Лизинги. В Приложение № 40 е представена информацията, свързана с преминаването към МСФО 16 на 1 януари 2019г.

Лизингови дейности на Групата и начин на тяхното отчитане

Групата наема недвижими имоти (офиси и паркинг) и транспортни средства (автомобили и релсови превозни средства). Лизинговите активи не могат да бъдат използвани като обезпечения по други договори.

17. АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние:

	<i>Временна разлика</i>	<i>Данък</i>	<i>Временна разлика</i>	<i>Данък</i>
	31.12.2019	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Имоти, машини и оборудване и Нематериални активи	12,503	1,249	548	52
Материални запаси	3,002	338	3,157	351
Провизии	3,555	355	2,361	236
Задължения към персонала	1,442	147	2,158	218
Вземания	610	83	341	60
Активи право на ползване	9	1	-	-
Данъчна загуба за пренасяне	-	-	338	74
Общо активи по отсрочени данъци	21,121	2,173	8,903	991

Движението в отсрочените данъчни активи е представено по-долу:

<i>Отсрочени данъчни активи</i>	<i>Салдо на 1 януари 2019</i>	<i>Признати в печалбата или загубата</i>	<i>Ефект от преизчислен ие - курсови разлики</i>	<i>Салдо на 31 декември 2019</i>
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Данъчна загуба за пренасяне	74	(74)	-	-
Имоти, машини и оборудване и Нематериални активи	52	1,197	-	1,249
Задължения към персонала	218	(72)	-	146
Материални запаси	351	(13)	-	338
Провизии	236	119	-	355
Вземания	60	18	6	84
Активи право на ползване	-	1	-	1
Общо данъчни активи	991	1,176	6	2,173

Движението в отсрочените данъчни активи и пасиви е представено по-долу:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>Салдо на 1 януари 2018 BGN '000</i>	<i>Признати в печалбата или загубата BGN '000</i>	<i>Ефект от преизчисление -курсови разлики BGN '000</i>	<i>Салдо на 31 декември 2018 BGN '000</i>
Данъчна загуба за пренасяне	16	65	(7)	74
Имоти, машини и оборудване и Нематериални активи	(1,080)	1,132	-	52
Задължения към персонала	210	8	-	218
Материални запаси	305	46	-	351
Провизии	400	(164)	-	236
Вземания	37	32	(9)	60
Общо отсрочени данъчни (пасиви)/активи, нетно	(112)	1,119	(16)	991

Не са признати активи по отсрочени данъци върху:

	<i>временна разлика 31.12.2019 BGN '000</i>	<i>данък 31.12.2019 BGN '000</i>	<i>временна разлика 31.12.2018 BGN '000</i>	<i>данък 31.12.2018 BGN '000</i>
Вземания	-	-	(168)	37
Загуби, подлежащи на приспадане	(10,873)	1,087	(9,822)	982
Общо	(10,873)	1,087	(9,990)	1,019

18. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

	<i>31.12.2019 BGN '000</i>	<i>31.12.2018 BGN '000</i>
Материали	20,971	21,208
Готова продукция	6,387	8,826
Незавършено производство	3,493	3,896
Стоки	12	12
	30,863	33,942

Материалите включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Благородни метали	8,622	8,233
Резервни части и лагери	5,582	5,503
Спомагателни материали	3,519	3,507
Основни материали	2,130	2,355
Амбалажни материали	544	1,111
Катализатори	206	141
Автомобилни гуми	35	32
Други материали	333	326
	20,971	21,208

Основни материали

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Калиев хлорид	493	553
Магнезит	486	345
Метилдиетаноламин	247	56
Омаслител	161	141
Сода калцинирана	156	127
Химикали катализатори	106	155
Амониев сулфат	103	530
Калциев карбонат	63	74
Моноамониев фосфат	45	40
Натриева основа	36	45
Вар негасена	14	34
Други	220	255
	2,130	2,355

Готова продукция

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Амониев нитрат – ЕО тор	6,232	8,634
Амониев хидрогенкарбонат	72	68
Натриев нитрат – технически	60	93
Амонячна вода	18	19
Други	5	12
	6,387	8,826

<i>Незавършено производство</i>	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Амоняк	3,297	3,358
Азотна киселина	137	420
Амониев нитрат – плав	7	12
Други	52	106
	3,493	3,896

Към 31 декември 2019 има учредени залози като обезпечение по ползвани банкови кредити върху следните материални запаси:

- Благородни метали – 8,622 х. лв. (31 декември 2018: 8,233 х. лв.);
- Готова продукция (амониев нитрат) – 6,232 х. лв. (31 декември 2018: 8,405 х. лв.);
- Незавършено производство (амоняк) – 2,901 х. лв. (31 декември 2018: 3,010 х. лв.).

19. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Вземания по продажби във валута	-	2,178
<i>в т.ч. вземания по договори с клиенти във валута</i>	-	2,178
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби на вземания във валута	-	(12)
<i>в т.ч. провизия за обезценка за кредитни загуби на вземания по договори с клиенти във валута</i>	-	(12)
<i>в т.ч. ефект от преоценка на валутни позиции</i>	-	-
Вземания по продажби в лева	144	9
<i>в т.ч. вземания по договори с клиенти в лева</i>	144	9
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби на вземания в лева	(21)	(5)
<i>в т.ч. провизия за обезценка за кредитни загуби на вземания по договори с клиенти в лева</i>	(21)	(5)
	123	2,170

Вземанията от свързани лица към 31.12.2019 г. включват вземания от дружество от Групата на акционер със значително влияние в размер на 118 х.лв. (31.12.2018 г.: 2,166 х.лв.), основен акционер – 1 х.лв. (31.12.2018 г.: няма) и други свързани лица – 4 х.лв. (31.12.2018 г.: 4 х.лв.).

Обичайно Групата е определила обичаен период за плащане на вземанията от свързани лица до 20 дни.

Възрастовата структура на непадежиралите (редовни) търговски вземания от свързани лица е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
до 30 дни	5	327
	5	327

Възрастовата структура на просрочените търговски вземания от свързани лица е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
до 30 дни	-	1,141
от 31 до 90 дни	-	714
от 91 до 180 дни	138	-
над 365 дни	1	5
Провизия за обезценка за кредитни загуби	(21)	(17)
	118	1,843

Моделът за обезценка по МСФО 9 е базиран на признаване на провизии за обезценка на база на „очаквани кредитни загуби“. Групата прилага опростения подход по МСФО 9 за измерване на очакваните кредитни загуби по търговски вземания от свързани лица, като признава очаквани загуби за целия срок на всички вземания.

В таблицата по-долу са представени обобщени данни за натрупаните очаквани кредитни загуби в коректива (провизията) за обезценка по вземания от свързани лица

31 декември 2019 година	Редовни	Просрочени 1 до 30 дни	Просрочени 31 до 90 дни	Просрочени 91 до 180 дни	Просрочен и 181 до 365 дни	Просрочени над 1 год	Общо BGN'000
Очакван среден процент на кредитни загуби	-	-	-	14.49%	-	100%	14.58%
Вземания по договори с клиенти (брутна балансова стойност)	5	-	-	138	-	1	144
Очаквана кредитна загуба	-	-	-	20	-	1	21

31 декември 2018 година	Редовни	Просрочени 1 до 30 дни	Просрочени 31 до 90 дни	Просрочени 91 до 180 дни	Просрочени 181 до 365 дни	Просрочени над 1 год	Общо BGN'000
Очакван среден процент на кредитни загуби	-	0.44%	0.98%	-	-	100%	0.78%
Вземания по договори с клиенти (брутна балансова стойност)	327	1,141	714	-	-	5	2,187
Очаквана кредитна загуба	-	5	7	-	-	5	17

Движение на коректива (провизията) за обезценка:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Начално салдо на коректива за очаквани кредитни загуби на 1 януари	17	19
Увеличение на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	22	12
Намаление на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалбата или загубата през годината	(11)	(8)
Отписани несъбираеми обезценени вземания	(5)	(6)
Ефект от преоценка на валутни позиции	(2)	-
Салдо в края на годината	21	17

20. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Вземания по продажби от клиенти в чужбина	9,276	7,593
<i>в т.ч. вземания по договори с клиенти от чужбина</i>	9,141	7,593
Обезценка на вземания от клиенти в чужбина	(579)	(485)
Вземания по продажби от клиенти в страната	281	286
<i>в т.ч. вземания по договори с клиенти от страната</i>	238	232
Обезценка на вземания от клиенти в страната	(2)	(7)
	<u>8,976</u>	<u>7,387</u>
Предоставени аванси за доставка от страната	670	65
Обезценка на предоставени аванси за доставка от страната	(7)	-
Предоставени аванси за доставка от чужбина	75	458
Обезценка на предоставени аванси за доставка от чужбина	(27)	-
	<u>711</u>	<u>523</u>
	<u>9,687</u>	<u>7,910</u>

Търговските вземания и предоставените аванси по видове валути са както следва:

- в лева – 942 х.лв. (31.12.2018 г.: 344 х. лв.);
- в евро – 600 х.лв. (306 х. евро), (31.12.2018 г.: 2,277 х.лв. (1,164 х. евро));
- в щатски долари – 7,947 х.лв. (4,670 х. щатски долари), (31.12.2018 г.: 4,937 х.лв. 2,891 х. щатски долари));
- в турски лири – 153 х.лв. (523 х. турски лири), (31.12.2018 г.: 308 х.лв. (953 х. турски лири)).
- в рубли – 45 х.лв. (1,816 х. рубли), (31.12.2018 г.: 44 х.лв. (1,816 х. рубли)).

Обичайно Групата договаря с клиентите изцяло или частично авансово плащане, а в случаите без авансово плащане е определен кредитен период до 90 дни.

Възрастовата структура на непаяжилите (редовни) търговски вземания от клиенти в размер на 4,490 х.лв. (31.12.2018 г.: 6,913 х. лв) е до 90 дни. За тях е начислена провизия за обезценка за кредитни загуби в размер на 3 х. лв. (31.12.2018 г.: няма).

Възрастовата структура на просрочените търговски вземания е както следва:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
до 30 дни	4,346	134
от 31 до 90 дни	68	304
от 91 до 180 дни	-	4
от 181 до 365 дни	206	152
над 365 дни	444	372
Провизия за обезценка за кредитни загуби	(578)	(492)
	4,486	474

Моделът за обезценка по МСФО 9 е базиран на признаване на провизии за обезценка на база на „очаквани кредитни загуби“ Групата прилага опростения подход по МСФО 9 за измерване на очакваните кредитни загуби по търговски вземания от клиенти, като признава очаквани загуби за целия срок на всички вземания от клиенти.

В таблицата по-долу са представени обобщени данни за натрупаните очаквани кредитни загуби в коректива (провизията) за обезценка по вземания от клиенти към 31 декември 2019 г. и към 31 декември 2018 г.

31 декември 2019 година	Редовни	Просрочени 1 до 30 дни	Просрочени 31 до 90 дни	Просрочени 91 до 180 дни	Просрочени 181 до 365 дни	Просрочени над 1 год	Общо BGN'000
Очакван среден процент на кредитни загуби	0.07%	0.74%	-	-	49.51%	100.00%	6.08%
Вземания по договори с клиенти (брутна балансова стойност)	4,493	4,346	68	-	206	444	9,557
Очаквана кредитна загуба	3	32	-	-	102	444	581

31 декември 2018 година	Редовни	Просрочени 1 до 30 дни	Просрочени 31 до 90 дни	Просрочени 91 до 180 дни	Просрочени 181 до 365 дни	Просрочени над 1 год	Общо BGN'000
Очакван среден процент на кредитни загуби	-	0.75%	0.99%	25%	75.66%	100%	6.24%
Вземания по договори с клиенти (брутна балансова стойност)	6,913	134	304	4	152	372	7,879
Очаквана кредитна загуба	-	1	3	1	115	372	492

Движение на коректива (провизията) за обезценка:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Начално салдо на коректива за очаквани кредитни загуби на 1 януари 2018 г.	492	3,619
Възстановена/отписана обезценка на вземания	-	(3,412)
Увеличение на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	173	330
Намаление на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалбата или загубата през годината	(52)	(8)
Ефект от преоценка на валутни позиции	(32)	(37)
Салдо в края на годината	581	492

Предоставените аванси към 31 декември са текущи и са за покупка на:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Материали	708	313
Услуги	3	210
	711	523

21. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

Другите вземания и предплатени разходи включват:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
ДДС за възстановяване	1,974	3,992
Предплатени разходи	572	810
Съдебни и присъдени вземания	11	11
Обезценка на съдебни и присъдени вземания	(1)	(1)
Депозити и гаранции	4	8
Корпоративен данък	2	214
Вземания по оперативна програма	-	36
Други	56	74
	2,618	5,144

ДДС за възстановяване включва:

- ДДС за възстановяване на Дружеството-майка – 1,897 х.лв. (31.12.2017 г.: 3,794 х.лв.).
- ДДС за възстановяване на дъщерно дружество в Турция - 77 х.лв. (31.12.2018 г.: 198 х.лв.).

Същият ще се приспада от ДДС по продажби на дъщерното дружество.

Предплатените разходи се състоят от:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Застраховки	541	547
Абонаменти	22	23
Морско навло	-	200
Други	9	40
	572	810

Предплатените разходи за застраховки и абонаменти се признават като текущи на равни части през следващия отчетен период.

22. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Разплащателни сметки	2,589	993
Парични средства в каса	24	16
Парични средства и парични еквиваленти посочени в отчета за паричните потоци	2,613	1,009

Наличните към 31.12.2019 г. парични средства са по сметки на Групата в следните банки: Уникредит Булбанк АД, Централна кооперативна банка АД, ОББ АД и Акбанк (Турция).

Паричните средства по разплащателните сметки са: в лева – 610 х.лв. (31.12.2018 г.: 402 х.лв.), в евро – 886 х.лв. (31.12.2018 г.: 48 х. лв.), в щатски долари – 1,090 х.лв. (31.12.2018 г.: 539 х.лв.) и в турски лири – 3 х.лв. (31.12.2018 г.: 4 х.лв.) . Паричните средства в каса са в лева и турски лири.

В резултат на направените анализи и приложената методика за изчисление на очаквани кредитни загуби на парични средства и еквиваленти, ръководството е определило, че обезценката на паричните средства и еквиваленти, би била сума, доближаваща се до нула. Поради това Групата не е признала провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби към 31.12.2019 г. така и към 31.12.2018 г.

23. НЕТЕКУЩИ АКТИВИ, ДЪРЖАНИ ЗА ПРОДАЖБА

Като Нетекущи активи, държани за продажба Групата отчита сгради (апартаменти, гаражи и мезета), за които през 2019 г. е взето решение от Съвета на директорите да бъдат продадени и, за които продажбата е преценена с висока степен на вероятност в рамките на една година.

	<i>Сгради</i>
Отчетна стойност	
31 декември 2018	-
Трансфер от Имоти, машини и оборудване	443
Продадени активи	(274)
31 декември 2019	169
Натрупана амортизация	
31 декември 2018	-
Трансфер от Имоти, машини и оборудване	62
Отписана амортизация на продадени активи	(40)
Начислена обезценка (Приложение № 8)	3
31 декември 2019	25
Балансова стойност към 31 декември 2018	-
Балансова стойност към 31 декември 2019	144

24. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ**Основен акционерен капитал на дружеството-майка**

Към 31 декември 2019 регистрираният акционерен капитал на Неохим АД възлиза на 2,654 х. лв., разпределен в 2,654,358 обикновени поименни акции с право на глас, получаване на дивидент и ликвидационен дял с номинална стойност на акция 1 лв.

Обратно изкупените собствени акции са 68,394 броя в размер на 3,575 х. лв. (31 декември 2018: 68,394 бр. – 3,575 х. лв.).

Законовите резерви (фонд Резервен) са формирани от разпределение на печалбата, съгласно изискванията на Търговския закон и Устава на Дружеството-майка.

Компонентът от преизчисление на задължение към персонала при пенсиониране е формиран във връзка с изискванията на МСС 19 (Приложение № 28, Приложение № 2.18).

Резервите от преизчисление на чуждестранни дейности включват ефектите от преизчисления на финансовите отчети на чуждестранните дружества от местна валута във валутата на представяне на Групата.

Нагрупани загуби

Групата е реализирала загуби за 2018 и 2019 г. – общо в размер на 32,341 хил. лв., дължащи се основно на:

- Високата цена на природния газ - увеличение 2019 спрямо 2018 със 7.33 лв. за 1 MWh (увеличение 2018 спрямо 2017 г. с 6.89 лв. за 1 MWh).
- Увеличената цена на квотите за въглеродни емисии – през 2019 г. цената е на нивото на 2018 г. (увеличение 2018 спрямо 2017 г. – с 32.27 лв.).

Собственият капитал е значителен по размер и отчетените загуби не водят до декапитализиране на дружеството.

Ръководството на Групата е направило анализ и счита, че очакваното намаление в цената на природния газ ще се отрази положително за 2020 г. При достигане на намаление от 20%-25% би могло да се очаква, че Групата ще постигне положителен финансов резултат.

Собственият капитал на Групата в размер на 79,888 хил. лв. към 31.12.2019 г. надвишава нейните задължения общо в размер на 46,397 хил. лв. Групата погасява редовно своите задължения и няма просрочени такива към датата на баланса. Тя има добри взаимоотношения с банките-кредитори, спазва договорените кредитни условия, като при необходимост от краткосрочно финансиране ползва банков овърдрафт.

През последните две години са предприети стъпки за оптимизиране на разходите, вкл. чрез оптимизиране на организационно-управленската структура и на работата в отделните структурни звена.

По мнение на ръководството не са налице други негативни фактори, които биха могли да окажат влияние върху дейността на Групата. Утвърдената производствена програма за 2020 г. предвижда тя да изпълнява всички свои дейности в рамките на капацитета си, като е заложено увеличение на производството на основния продукт (амониев нитрат) с 40,000 тона. (около 8% увеличение). Предвид съществените промени в покупната цена на основната суровина (природен газ), се предвижда бизнес планът на Дружеството-майка за 2020 г. да бъде преразгледан и актуализиран след месец април 2020 г.

25. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Дългосрочни задължения по банков заеми		
Банкови заеми	3,260	3,629
Разсрочени такси за управление и администриране на заеми	-	-
	3,260	3,629
Краткосрочна част на дългосрочни банков заеми		
Банкови заеми	2,102	3,383
Разсрочени такси за управление и администриране на заеми	(27)	(9)
	2,075	3,374
Общо задължения по лихвени заеми	5,335	7,003

Условията, при които са отпуснати заемите са както следва:

Заем	31.12.2019	31.12.2018	Договорена	Падеж	Годишен лихвен процент
	х. лв.	х. лв.	сума във валута		
1	3,678	4,767	5,900 х. лв	20.06.2022	ОДИ* плюс 2.432% минимум 2.60%
2	333	1,332	4,000 х. лв	20.04.2020	ОДИ плюс 3.082% минимум 3.25%
3	1,324	-	3,460 х. лв	20.09.2023	ОДИ плюс 2.250% минимум 2.34%
4	-	904	16,344 х. лв	20.04.2019	ОДИ плюс 3.120% минимум 3.25%
	5,335	7,003			

*ОДИ – Осреднен депозитен индекс

Средствата са отпуснати основно за ремонти и обновяване на производствените инсталации за амонаж и за изграждане на обект „Покрита площ за временно съхранение на химични продукти, опаковани минерални торове и товаро-разтоварни дейности“ в Дружеството-майка.

Равнение на движението на пасивите, произтичащи от финансовата дейност

Таблицата по-долу представя промените в пасивите от финансовата дейност, като представя както паричните, така и непаричните промени. Пасивите, произтичащи от финансовата дейност, са тези, за които паричните потоци са, или бъдещите парични потоци ще бъдат, класифицирани в отчета за парични потоци на Групата като парични потоци от финансова дейност.

	01.01.2019 BGN'000	1 януари 2019 г. след преминаване по МСФО 16 * (Приложение № 40) BGN'000	Промени в парични потоци от финансова дейност BGN'000	Непарични промени Нови задълж. по дог. за лизинг и нач. за дивиденди BGN'000	Други промени BGN'000	31.12.2019 BGN'000
Банкови заеми, в т.ч. краткосрочни (Приложение № 25 и Приложение № 30)	19,074	-	1,295	-	(9)	20,360
Лизинг (Приложение № 26)	21	1,133	(523)	361	30	1,022
Дивиденди (Приложение № 36)	76	-	(4)	-	-	72
	19,171	1,133	768	361	21	21,454

	01.01.2018 BGN'000	Промени в парични потоци от финансова дейност BGN'000	Непарични промени Нови задълж. по дог. за лизинг и нач. за дивиденди BGN'000	Други промени BGN'000	31.12.2018 BGN'000
Банкови заеми, в т.ч. краткосрочни (Приложение № 25 и Приложение № 30)	10,000	9,097	-	(23)	19,074
Лизинг (Приложение № 26)	55	(34)	-	-	21
Дивиденди (Приложение № 36)	92	(513)	517	(20)	76
	10,147	8,550	517	(43)	19,171

*„Други промени” включват начисления по лихви и плащания и начислени банкови такси и плащания и отписани дивиденди.

Дългосрочните и краткосрочни заеми (Приложение № 25 и Приложение № 30) са обезпечени със следните активи, собственост на Дружеството-майка:

- недвижими имоти с балансова стойност 5,275 х. лв. (31 декември 2018: 5,538 х. лв.) (Приложение № 14);
- оборудване с балансова стойност 10,838 х. лв. (31 декември 2018: 12,463 х. лв.) (Приложение № 14).
- благородни метали с балансова стойност 8,622 х. лв. (31 декември 2018: 8,233 х. лв.) (Приложение № 18).
- готова продукция – амониев нитрат с балансова стойност 6,232 х. лв. (31 декември 2018: 8,405 х. лв.) (Приложение № 18).
- незавършено производство – амоняк с балансова стойност 2,901 х. лв. (31 декември 2018: 3,010 х. лв.) (Приложение № 18).
- постъпления от бъдещи вземания по сключени договори за продажба на стойност до 60,000 х. лв. (31 декември 2018: 60,000 х. лв.).

26. ЛИЗИНГ

В консолидирания отчет за финансовото състояние правата за ползване на автомобили, недвижими имоти и релсови превозни средства са представени към статията Активи „право на ползване“ (Приложение № 16).

<i>Задължения по лизинг</i>	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Текущи	506	6
Нетекущи	516	15
	1,022	21

Матуритетна структура

31.12.2019

BGN

'000

Година 1	528
Година 2	199
Година 3	136
Година 4	121
Година 5	81
	1,065

Групата не е изправена пред значителен ликвиден риск по отношение на лизинговите си задължения. Всички лизингови задължения са деноминирани в лева.

Групата има задължение по лизингови договори към свързано лице – акционер, в размер на 502 х.лв., в т.ч. 418 х.лв. нетекущи и 84 х.лв. текущи.

Разходи, признати в консолидирания отчет за всеобхватния доход

	<i>Приложения</i>	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Разходи за амортизации на активи с право на ползване (МСФО 16)	16	503	-
Разходи за лихви за задълженията по лизинг – МСФО 16 (включени във финансовите разходи)	11	30	-
Разходи за лихви на задължения по финансов лизинг – МСС 17 (включени във финансовите разходи)	11	-	2
Разходи за наеми по оперативен лизинг (отчитани по МСС 17)	6	-	582
Разходи, свързани с краткосрочни лизингови договори (включени в разходи за външни услуги) – МСФО 16	6	100	-
Приходи от отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество	4	282	220

Общият изходящ наричен поток по договори за лизинг през 2019 г. е в размер на 613 х. лв., в т. ч. по лизинги, свързани с активи с право на ползване – 523 х.лв. и по краткосрочни лизингови договори - 90 х. лв.

*Лизингови дейности на Групата и начин на тяхното отчитане*Лизингополучател

Договорите за лизинг, по които Групата е лизингополучател са сключени от компанията-майка. Сключените от дъщерните дружества договори за лизинг са краткосрочни и не се очаква да бъдат продължени за период по-дълъг от 12 месеца.

Дружеството-майка наема недвижими имоти (офиси и паркинг) и транспортни средства (автомобили и релсови превозни средства). Договорите за наем се сключват за различни срокове - от две до пет години. Договорите за лизинги се договарят на индивидуална база и съдържат

значителен на брой условия и клаузи. Договорите за лизинг не съдържат задължителни показатели и съотношения. Лизинговите основни активи не могат да бъдат използвани като обезпечения по други договори.

Опции за удължаване и опции за прекратяване

Сключените договори не съдържат опции за удължаване на договорите. Повечето от лизингите са договорени за срок от 5 години и съдържат само клаузи относно възможности за предсрочно прекратяване (например поради неплащане, по взаимно съгласие и др.п.). Доколкото компанията-майка е направила преценка, че няма намерение да прекратява предсрочно договорите, ръководството е приело като срок договореният такъв. Изключение е лизингът, свързан с използването под наем на вагони, който се предоговаря ежегодно. Възприетият от Групата срок е 2 години на база минал опит (Приложение № 2.17).

Краткосрочни лизингови договори

Групата се възползва от освобождаване от изискването за признаване по стандарта за краткосрочни лизингови договори (договори, чийто срок е до 12 месеца, включително от датата на стартиране на лизинга, без право за придобиването им).

Лизингодател

Групата има сключени договори за наем като лизингодател за отдаване под наем на помещения, апартаменти и инвентар. Договорите са с остатъчен срок от 1 до 7 години, като очакваните плащания по договори за наем, по които Групата е лизингодател са както следва:

31 декември 2019	до 1 г.	1-3 г.	3-7 г.	Общо
Очаквани плащания	290	445	848	1,583

27. ПРОВИЗИИ

	Провизия за въглеродни емисии		Провизия за рекултивация		Провизии за санкции		Общо	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Салдо 1 януари	1,978	3,645	370	308	7	21	2,355	3,974
Начислени	3,513	1,978	-	201	-	7	3,513	2,186
Освободени	(1,978)	(3,645)	(328)	(139)	(7)	(21)	(2,313)	(3,805)
Салдо 31 декември	3,513	1,978	42	370	-	7	3,555	2,355
<i>в т.ч. дългосрочна част</i>	-	-	39	39	-	-	39	39
<i>в т.ч. краткосрочна част</i>	3,513	1,978	3	331	-	7	3,516	2,316

Провизиите включват:

- провизия по задължение за закриване и за рекултивация на терени на депа за производствени отпадъци, ползвани от Дружеството-майка в предходни периоди. Основните мероприятията по рекултивацията са изпълнени през 2019 г. и до 2049 г. ще се извършва мониторинг. Общата стойност на провизията, определена на база експертна оценка за размера на очакваните разходи по изпълнение на задължението е 60 х. лв. (31 декември 2018 – 399 х.лв), а амортизируемата стойност, по която същата е представена в консолидирания отчет за финансовото състояние е в размер на 42 х. лв (31 декември 2018 – 370 х.лв). Амортизируемата стойност е изчислена на база сегашната стойност на всички бъдещи парични плащания, дисконтирана с лихвен процент 2.58%;
- провизия по задължение към МОСВ за въглеродни емисии, класифицирана като краткосрочна;
- към 31.12.2019 г. няма провизия за санкция за замърсяване на околната среда в резултат на производствената дейност.

28. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ

Дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на Групата за изплащане на обезщетения на лица от наетия персонал към датата на консолидирания отчет за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи (Приложение № 2.18).

За определяне на тези задължения Групата е направила актюерска оценка, като е ползвала услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	2,672	2,962
Разход за лихви	21	42
Разход за текущ стаж	350	364
Нетна актюерска печалба призната за периода	(24)	(51)
Плащания през годината	(499)	(454)
Ефекти от промяна на валутни курсове	(1)	(6)
Ефекти от последващи оценки за годината в т.ч.:	74	(185)
Актюерски загуби от промени във финансовите предположения	119	64
Актюерски печалби от корекции дължащи се на опита	(45)	(256)
Загуба за годината от промяната на демографските предположения	-	7
Задължение признато в консолидирания отчет за финансовото състояние на 31 декември	2,593	2,672

Начислени суми в консолидирания отчет за всеобхватния доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Разход за текущ стаж	350	364
Разход за лихви	21	42
Ефекти от промяна на валутни курсове	(1)	(6)
Нетна актюерска печалба призната за годината	(24)	(51)
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи признати в печалбата или загубата (Приложение № 7)	346	349
Актюерски загуби от промени във финансовите предположения	119	64
Загуба за годината от промяната на демографските предположения	-	7
Актюерски печалби от корекции дължащи се на опита	(45)	(256)
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи признати в други компоненти на всеобхватния доход	74	(185)
Общо	420	164

Актюерските (печалби) и загуби са измененията в настоящата стойност на задълженията за изплащане на дефинирани доходи, в резултат на:

- произлезлите от опита и действителните корекции: през годината е сменен моделът на изчисление на задължението, значителното намаление на персонала спрямо 2018 г., реално увеличението на заплатите е по-високо от заложеното при изчислението през 2018 г. Съвкупността от тези фактори води до актюерска печалба от 69 хил. лв. Въздействието от промяна на дисконтовия фактор е с ефект – актюерска загуба 116 х. лв. поради намаление на лихвите по дългосрочни ДЦК (с 10-годишен матуритет).

При определяне на сегашната стойност към 31 декември 2019 г. са направени следните актюерски предположения:

- смъртност – използвани са биометрични таблици по чл.6, ал.2 от Наредба №19 за смъртост, съгласно Решение №1310-ПОД от 18.12.2019 г. на заместник-председателя на КФН, ръководещ управление „Осигурителен надзор“;
- темп на текучество – между 0 % до 23 %, в зависимост от пет обособени възрастови групи.
- дисконтов фактор - използвана е норма на база ефективен годишен лихвен процент $i = 0.35 \%$ (2018: $i = 1 \%$) . Направеното предположение се базира на данните за доходността на дългосрочните ДЦК с 10- годишен матуритет.
- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на Групата и е в размери по години както следва:
 - 2020 - 5% спрямо нивото от 2019;
 - 2021 - 5% спрямо нивото от 2020;
 - 2022 - 5% спрямо нивото от 2021;
 - 2023 - 5% спрямо нивото от 2022;
 - 2024 - 5% спрямо нивото от 2023.

Предположението в предходна година е било както следва:

- 2019 - 5% спрямо нивото от 2018;
- 2020 - 5% спрямо нивото от 2019;
- 2021 - 5% спрямо нивото от 2020;
- 2022 - 5% спрямо нивото от 2021;
- 2023 - 5% спрямо нивото от 2022.

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на Групата към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетие и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на Групата ги оценява по следния начин:

- за инвестиционния - доколкото това е нефондиран план, Групата следва да наблюдава и текущо балансира предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;
- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;
- за риска, свързан с дълголетие - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана. Увеличението на продължителността на живота би повлияла за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател;
- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) с 1 % на ръста на заплатите, дисконтовата норма и текучество, върху сумата на сегашната стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране, са оценени както следва:

	2019 година		2018 година	
	Увеличение BGN '000	Намаление BGN '000	Увеличение BGN '000	Намаление BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	188	(169)	208	(183)
Изменение на дисконтовата норма	(175)	200	(187)	217
Изменение в текуеството	(167)	178	(198)	227

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) с 1 % на ръста на заплатите, дисконтовата норма и текучество, върху общата сума на разходите за текущ стаж и лихви, са оценени както следва:

	2019 година		2018 година	
	Увеличение	Намаление	Увеличение	Намаление
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	18	(16)	29	(26)
Изменение на дисконтовата норма	(11)	13	(2)	1
Изменение в текуществото	(13)	14	(28)	32

Средната продължителност на дългосрочното задължение към персонала по плана с дефинирани доходи е 8.33 години (31.12.2018 г.: 7.7 години).

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите 5 години е 1,059 х.лв., в т.ч. за 2020 г. е 300 х.лв.

29. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Полученото финансиране е по оперативни програми за обекти, свързани с енергийната ефективност на Дружеството-майка и е на стойност 476 х. лв. (31 декември 2018 г. – 476 х. лв.). Признатият приход от финансираня до 31 декември 2019 г. - 364 х. лв. и финансираня, които ще бъдат признати като приход през следващи отчетни периоди - 112 х. лв.

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
До 1 година (краткосрочна част) (Приложение № 36)	37	37
Над 1 година (дългосрочна част)	75	112
	112	149

Краткосрочната част от финансиранята ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца от датата на консолидираня отчет за финансовото състояние и е представена в Други текущи задължения (Приложение № 36).

30. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Банкови заеми	15,071	12,110
Разсрочени такси за управление и администриране на заеми	(46)	(39)
	15,025	12,071

Дружеството-майка има разрешена кредитна линия по револвиращ кредит в размер до 30,000 х.лв., със срок до 20.04.2020 г., при лихвен процент – ОДИ (осреднен депозитен индекс) плюс 1.77 пункта годишно, минимум – 1,90%.

Предоставеното обезпечение по заемите е оповестено в Приложение № 25.

31. ПАСИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Пасиви по договори с клиенти от страната (свързани лица)	7,953	9,798
Пасиви по договори с клиенти от страната (други)	251	32
Пасиви по договори с клиенти от чужбина във валута	4,024	562
	12,228	10,392

Пасивите по договори с клиенти от страната и чужбина са основно за доставка на готова продукция.

Пасивите по договори с клиенти свързани лица са от основен акционер със значително влияние в размер на 7,874 х.лв., дъщерни дружества на основен акционер със значително влияние в размер на 79 х.лв.

32. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Доставчици от страната	2,598	2,287
Доставчици от чужбина	523	998
	3,121	3,285

Задълженията към доставчици са текущи и безлихвени. Задълженията в лева са в размер на 2,598 х.лв. (31.12.2018 г.: 2,287 х.лв.), в евро са 478 х.лв. (31.12.2018 г.: 942 х.лв.), в руски рубли - няма (31.12.2018 г.: 48 х.лв.), в щатски долари – 40 х.лв. (31.12.2018 г.: няма) и в турски лири – 5 х.лв. (31.12.2018 г.: 8 х.лв.).

Групата няма просрочени търговски задължения.

Съгласно условията за доставка на природен газ от Булгаргаз ЕАД, Дружеството-майка следва да заплаща текущите доставки авансово по заявка и доплащане в рамките на 12 дни. След тази дата Булгаргаз ЕАД начислява законната лихва.

33. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Задълженията към свързани предприятия в размер на 17 х.лв. (31.12.2018 г.: 18 х.лв.) са за доставени материали, горива и услуги. Те са в лева, текущи и безлихвени. Групата няма просрочени търговски задължения към свързани предприятия.

34. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Задължения към персонала в т.ч.:	1,241	1,695
Текущи задължения	1,157	1,472
Начисления за неползвани компенсируеми отпуски	84	223
Задължения по социалното осигуряване в т.ч.:	557	797
Текущи задължения	539	743
Начисления за неползвани компенсируеми отпуски	18	54
	1,798	2,492

35. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Задължение за данък по ЗДДФЛ	311	337
Данък върху печалбата / Корпоративен данък	1	-
Данък върху разходите	19	30
ДДС	29	19
	360	386

Задълженията за данъци са текущи.

До датата на издаване на този отчет в Дружеството-майка са извършени ревизии и проверки, както следва:

- ДДС – до 30 юни 2013;
- Корпоративен данък – до 31 декември 2012;
- Данък по чл.194,195 от ЗКПО – до 31 декември 2012;
- Данък по чл.204 от ЗКПО – до 31 декември 2012;
- Национален осигурителен институт – до 31 март 2009;
- Агенция „Митници“ – задължение за акциз на природен газ – до 29 февруари 2016;
- Агенция „Митници“ – задължение за акциз на ел.енергия – до 5 юни 2016.

Данъчна ревизия в РБългария се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава

окончателно данъчното задължение на съответното дружество - данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

В дъщерно дружество Неохим Протект ЕООД към датата на този отчет няма извършени ревизии и проверки.

В дъщерното дружество, което оперира на територията на Република Турция (вкл. влятото в него през 2018 г.), са извършени данъчни ревизии в сроковете съгласно турското законодателство.

36. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Другите текущи задължения включват:

	31.12.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Задължения по възнаграждения на чуждестранни и местни лица	374	372
Получени гаранции	332	2,627
Задължения за такса водоползване	148	136
Задължение за дивидент	72	76
Удръжки от работните заплати	70	173
Получени депозити от клиенти	61	63
Правителствени финансираня (Приложение № 29)	37	37
Други задължения	164	145
	1,258	3,629

Получените гаранции към 31.12.2019 г. в размер на 332 х.лв (31.12.2018 г. 440 х. лв) включват гаранции от членовете на Съвета на директорите и за строително-монтажни работи, за амбалаж и др.п. и гарантиране на вземанията от чуждестранен клиент на Неохим АД – няма (31.12.2018 г.: 2,187 х.лв. (1,280 х.щ.д)).

Други дългосрочни задължения в размер на 10 х. лв. (31 декември 2018 г.: 33 х. лв.) представляват част от начислено еднократно допълнително възнаграждение на изпълнителния директор, разсрочено за изплащане след 01.01.2020 г. съгласно решение на Съвета на директорите.

37. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

Предоставени гаранции

Към 31 декември 2019 г. Дружеството-майка е учредило в полза на търговски партньори банкови гаранции в размер на 2,048 х.лв. (31 декември 2018 г.: 163 х. лв.). Предоставеното обезпечение е оповестено в Приложение № 25.

38. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си стопанска дейност Групата може да бъде изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци. Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите при прогнозиране на финансовите пазари и постигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати и състояние на дружествата от Групата. Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, за да се определят адекватни цени на продуктите на дружествата от Групата и на привлечения заеман капитал, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от нея инвестиции и формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска се осъществява текущо от ръководството на дружеството-майка.

Структурата на финансовите активи и пасиви към 31.12.2019 г. е както следва:

Финансови активи	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Парични средства и парични еквиваленти	2,613	1,009
Кредити и вземания, в т.ч.:	9,113	9,649
Вземания от свързани лица (Приложение № 19)	123	2,170
Търговски и други вземания (Приложение № 20 и Приложение № 21)	8,990	7,479
Дългосрочни капиталови инвестиции	2	4
	11,728	10,662

Финансови пасиви по амортизирана стойност	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Финансови пасиви по амортизирана стойност, в т.ч.:	24,985	25,446
Краткосрочни и дългосрочни заеми	20,360	19,074
(Приложение № 25 и Приложение № 30)		
Задължения по лизинги (Приложение № 26.)	1,022	21
Търговски и други задължения (Приложение № 32, Приложение № 33 и Приложение № 36)	3,603	6,351

Финансовите активи на Групата почти 100% са представени по амортизирана стойност.

Загубите от обезценка, нетно, свързани с финансови активи, признати в консолидирания отчет за всеобхватния доход за 2019 г. (Приложение № 8), са както следва:

<i>Загуба от обезценка, нетно, свързана с:</i>	2019 BGN'000	2019 BGN'000
Вземания от свързани лица	11	12
Вземания от клиенти	121	314
	132	326

По-долу са описани различните видове рискове, на които е изложена Групата при осъществяване на търговските си операции, както и възприетият подход при управлението на тези рискове.

Пазарен риск

Валутен риск

Групата извършва своята дейност обичайно при активен обмен с чуждестранни доставчици и клиенти. Групата е изложена на валутен риск спрямо щатския долар и турската лира. Около 51% от финансовите активи на Групата се формират от вземания по износ на продукция, договорена за плащане в щатски долари и турски лири. Валутният риск е свързан с негативното движение на валутния курс на щатския долар спрямо българския лев при бъдещите стопански операции, по признатите валутни активи и пасиви и относно нетните инвестиции в чуждестранни дружества.

Валутен структурен анализ

31 декември 2019 г.	<i>в EUR</i>	<i>в USD</i>	<i>в RUB</i>	<i>в TRY</i>	<i>в BGN</i>	<i>Общо</i>
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Финансови активи						
Парични средства и парични еквиваленти	886	1,091	-	3	633	2,613
Кредити и вземания	706	8,136	-	153	118	9,113
Дългосрочни капиталови инвестиции	-	-	-	-	2	2
	1,592	9,227	-	156	753	11,728
Финансови пасиви						
Финансови пасиви по амортизирана стойност	478	40	-	5	24,462	24,985

31 декември 2018 г.	в EUR	в USD	в RUB	в TRY	в BGN	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Финансови активи						
Парични средства и парични еквиваленти	48	539	-	5	417	1,009
Кредити и вземания	4,029	4,937	-	319	364	9,649
Дългосрочни капиталови инвестиции	-	-	-	-	4	4
	4,077	5,476	-	324	785	10,662
Финансови пасиви						
Финансови пасиви по амортизирана стойност	942	2,187	48	8	22,261	25,446

Анализ на валутната чувствителност

Риск за Групата е в експозиция към щатския долар и турската лира. Ефектът от валутната чувствителност при 10% увеличение/намаление на текущите обменни курсове на българския лев спрямо щатския долар и турската лира на база структурата на валутните активи и пасиви към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

При увеличение с 10% на курса на щатския долар спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) би бил увеличение с 827 х. лв. (2018: 296 х. лв.) поради влиянието най-вече на валутните вземания от клиенти. Съответно същият ефект би имало и върху собствения капитал. При намаление с 10 % на курса на щатския долар спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) би бил равен и реципрочен на посочения по-горе при увеличението.

При увеличение с 10% на курса на турската лира спрямо българския лев крайният ефект върху резултата на Групата (след облагане) би бил увеличение на печалбата с 14 х.лв. (2018 г.: 28 х.лв.) поради превишението на активите в турски лири над пасивите. Съответно същият ефект би имало и върху собствения капитал. При намаление с 10 % на курса на турската лира спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) би бил равен и реципрочен на посочения по-горе при увеличението.

Ръководството е на мнение, че посоченият по-горе анализ, изготвен на база балансовата структура на валутните активи и пасиви, отразява валутната чувствителност на Групата през съответния период на отчетна година.

Ценови риск***Ценови риск на природния газ***

Групата е изложена на ценови риск за негативни промени в цените на основната суровина за производство – природен газ, доколкото тази цена се договаря и определя на държавно ниво (Приложение 2.27.1.1). Групата не е изложена на съществен риск от негативни промени в цените на другите суровини и материали, защото съгласно договорните отношения с доставчиците, те са обект на периодичен анализ и обсъждане за преразглеждане и актуализиране спрямо промените на пазара.

Ценови риск от цената на квотите за въглеродни емисии

Групата е изложена и на ценови риск от цената на квотите за въглеродни емисии (Приложение 2.27.1.2).

Кредитен риск

Основните финансови активи на Групата са пари в брой и в банкови сметки, търговски и други вземания.

Кредитен риск е основно рискът, при който клиентите (и другите контрагенти) на Групата няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми по търговските и други вземания.

Събираемостта и концентрацията на вземанията се контролират текущо и стриктно от Дирекция Продажби съгласно установената кредитна политика на Групата. За целта ежедневно се прави преглед на откритите позиции по клиенти, спазването на договорените кредитни срокове за плащане, получените постъпления, както и се следят вземанията, които не са погасени в срок.

Обичайна политика на Групата е да договаря авансови плащания, вкл. и до 100 % за някои от основните му клиенти, което намалява кредитния риск. За останалите продажби стремежът е да се договарят кратки периоди на плащане обичайно в рамките от 10 до 20 дни за свързани лица и до 90 дни за останалите контрагенти.

Дружеството-майка осъществява основната част от продажбите си чрез дистрибутори, в т.ч.:

- За вътрешен пазар – двама дистрибутори: Дистрибутор 1 – 77%, Дистрибутор 2 - 19%
Обичайната практика е да се договаря предварително заплащане на 100 % от стойността на сделката;
- През 2019, 62 % от износа на Дружеството се осъществява от основни клиенти:
Клиент 1 – 23%, Клиент 2 – 12%, Клиент 3 – 12% , Клиент 4 – 10% и Клиент 5 – 5% .

Ръководството на Групата текущо следи и анализира търговската практика с основните дистрибутори и клиенти.

Групата е избрала и прилага опростен подход за изчисление на очакваните кредитни загуби на търговските вземания, който се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена взаимовръзка с процента на кредитните загуби.

Паричните операции са ограничени до банки с висока репутация и кредитен рейтинг и ликвидна стабилност. Характерът на дейността на Групата не предполага наличие на значителни

свободни парични средства за по-дълъг период от време. Допълнително кредитната експозиция в банки текущо се следи и анализира с цел ефективно използване на паричните средства.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по паричните средства и еквиваленти се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg и референтните публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), отговарящи на рейтинга на съответната банка. Ръководството следи текущо промяната на рейтинга на съответната банка, за да оценява наличието на завишен кредитен риск и текущото управление на входящите и изходящи парични потоци и разпределението на наличностите по банкови сметки и банки.

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация Групата да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. Тя провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства, добра способност на финансиране на стопанската си дейност, включително чрез осигуряване и поддържане на адекватни кредитни ресурси и улеснения, постоянно контролно наблюдение на фактическите и прогнозни парични потоци по периоди напред и поддържане на равновесие между матуритетните граници на активите и пасивите на Групата.

Един от основните източници за финансиране на дейността на Групата е ползването на привлечени средства – банкови кредити.

Матуритетен анализ

По-долу са представени финансовите недеривативни пасиви на Групата към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние, групирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет и парични потоци. Таблицата е изготвена на база на недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която вземането респективно задължението е изискуемо. Сумите включват главници и лихви.

31 декември 2019	до 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12 м.	1-2 г.	2-5 г.	Общо
Финансови пасиви							
Финансови пасиви по амортизирана стойност	18,413	528	613	1,834	1,949	1,949	25,286
31 декември 2018	до 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12 м.	1-2 г.	2-5 г.	Общо
Финансови пасиви							
Финансови пасиви по амортизирана стойност	16,042	1,055	3,097	1,890	1,895	1,874	25,853

Финансовите пасиви по амортизирана стойност към 31 декември 2019 падежиращи до един месец представляват търговски задължения и задължения по краткосрочна част на инвестиционни и револвиращ банкови заеми.

Риск на лихвоносните парични потоци

Като цяло Групата няма значителни лихвоносни активи, с изключение на паричните средства и еквиваленти. Тъй като тя не поддържа значителни по размер свободни парични средства за по-дълъг период, нейните приходи и оперативни парични потоци са в голяма степен независими от промените в пазарните лихвени равнища.

Концентрацията на лихвен риск при Групата е при нейните дългосрочни и краткосрочни заеми. Те са обичайно с променлив лихвен процент, който поставя в зависимост от лихвения риск паричните й потоци.

Групата управлява своя риск на паричните потоци спрямо лихвените равнища като при сключване на договорите за ползване на банкови кредити се стреми да договаря лихвен процент, избирайки най-изгодните условия, предлагани на банковия пазар.

Лихвен анализ

31 декември 2019	Безлихвени	С плаващ лихвен %	Общо
<i>Финансови активи</i>			
Парични средства и парични еквиваленти	24	2,589	2,613
Кредити и вземания	9,113	-	9,113
Инвестиции на разположение и за продажба	2	-	2
	9,139	2,589	11,728
<i>Финансови пасиви</i>			
Финансови пасиви по амортизирана стойност	3,603	21,382	24,985
31 декември 2018	Безлихвени	С плаващ лихвен %	Общо
<i>Финансови активи</i>			
Парични средства и парични еквиваленти	16	993	1,009
Кредити и вземания	9,649	-	9,649
Инвестиции на разположение и за продажба	4	-	4
	9,669	993	10,662
<i>Финансови пасиви</i>			
Финансови пасиви по амортизирана стойност	6,351	19,095	25,446

Ръководството на Групата текущо наблюдава и анализира нейната експозиция спрямо промените в лихвените равнища. Симулират се различни сценарии на рефинансиране, подновяване на съществуващи позиции, алтернативно финансиране. На база тези сценарии се измерва и ефектът върху финансовия резултат и собствения капитал при промяна с определени пунктове на лихвения процент.

Таблицата по-долу показва чувствителността на Групата при увеличение с 0.5% в лихвения процент на база структурата на активите и пасивите към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Ефектът е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат на Групата след облагане с данъци и върху собствения капитал.

31 декември 2019	С плаващ лихвен %	Увеличение на лихвения процент	Ефект върху финансовия резултат след облагане	Ефект върху собствения капитал
<i>Финансови активи</i>				
Лева	-	0.5	-	-
<i>Финансови пасиви</i>				
Лева	21,382	0.5	(96)	(96)
	21,382		(96)	(96)
31 декември 2018	С плаващ лихвен %	Увеличение на лихвения процент	Ефект върху финансовия резултат след облагане	Ефект върху собствения капитал
<i>Финансови активи</i>				
Лева	-	0.5	-	-
<i>Финансови пасиви</i>				
Лева	19,095	0.5	(86)	(86)
	19,095		(86)	(86)

При намаление с 0.5 % крайният ефект върху печалбата на Групата (след облагане) би бил равен и реципрочен на посочения по-горе при увеличението. В таблицата по – горе не са включени паричните средства и парични еквиваленти, за които ефектът от увеличение или намаление на плаващия лихвен процент би бил незначителен.

Управление на капиталовия риск

С управлението на капитала Групата цели да създава и поддържа възможности тя да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на акционерите, стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в нейния бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите по капитала.

Групата текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала на база съотношението на задлъжнялост, представени в таблицата към 31 декември:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Общо дългов капитал, в т.ч.:	21,382	19,095
Заеми от банки (<i>Приложение № 25 и 30</i>)	20,360	19,074
Задължения по финансов лизинг (<i>Приложение № 26</i>)	1022	21
Намален с паричните средства и парични еквиваленти	2,613	1,009
Нетен дългов капитал	18,769	18,086
Общо собствен капитал	79,888	92,125
Общо капитал	98,657	110,211
Съотношение на задлъжнялост	19.02%	16.41%

Оценяване по справедлива стойност

Справедливата стойност най-общо представлява сумата, за която един актив може да бъде разменен или едно задължение да бъде изплатено при нормални условия на сделката между независими, желаещи и информирани контрагенти.

Притежаваните от Групата финансови активи са основно търговски вземания и наличности по разплащателни сметки в банки, поради което се приема, че балансовата им стойност е приблизително равна на тяхната справедлива стойност. Притежаваните от Групата финансови пасиви представляват основно заеми с плаващ лихвен процент, задължения за лизинг и търговски задължения, поради което се приема, че балансовата им стойност е приблизително равна на тяхната справедлива стойност.

Изключение са инвестициите в други дългосрочни капиталови инвестиции в Екобулпак АД София 2 х. лв. Участието в Екобулпак по справедлива стойност се оценява на около 35 х. лв. на база нетна стойност на активите.

Ръководството на Групата счита, че при съществуващите обстоятелства представените в консолидирания отчет за финансовото състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

39. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Свързани лица на Групата са както следва:

Свързани лица	Вид на свързаност
Акционери:	
Еко Тех АД	Основен акционер (24.28 %)
Евро Ферт АД	Основен акционер (24.03 %)
Феборан ЕООД	Основен акционер (20.30 %)
Други:	
Терахим - Димитровград ЕООД	100 % собственост на Евро Ферт АД
Нео Китен ЕООД	100 % собственост на Евро Ферт АД
Неоплод ЕООД	100 % собственост на Евро Ферт АД
Borealis L.A.T.	100 % собственост на Бореалис АГ (Borealis AG)-Австрия, притежаващи 100% от капитала на Феборан ЕООД

Доставки от свързани лица

	2019 BGN '000	2018 BGN '000
Материали		
Основен акционер	<u>100</u>	<u>107</u>
Услуги		
Основен акционер	-	93
Други свързани дружества	<u>3</u>	<u>-</u>
Общо	<u>3</u>	<u>93</u>
ДМА		
Други свързани дружества	<u>-</u>	<u>1</u>
Активи „Право на ползване“		
Основен акционер	<u>90</u>	<u>-</u>
Общо	<u>193</u>	<u>201</u>

Продажби на свързани лица

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
<i>Продукция</i>		
Основен акционер	69,117	79,441
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	26,266	36,453
	95,383	115,894
<i>Услуги</i>		
Основен акционер	57	57
Други свързани дружества	36	38
	93	95
<i>Други - материали</i>		
Основен акционер	328	305
Други свързани дружества	9	-
	337	305
Общо	95,813	116,294

Договори за лизинг

През отчетния период Групата е признала активи, пасиви, разходи, плащания във връзка с договори за лизинг със свързани лица (Приложение № 40), както следва:

Задълженията по лизинг към свързани лица към 31 декември са както следва:

	2019
	BGN '000
Признати задължения по лизинг на 1 януари 2019 г.	269
Увеличения	268
Плащания на задължения по лизинг за периода	(91)
Задължения по лизинг към 31 декември 2019 г.	446

Активите „право на ползване“ към свързани лица към 31 декември са както следва:

	2019
	BGN '000
Активи „право на ползване“ към 1 януари 2019 г.	258
Увеличения	243
Начислена амортизация	(87)
Активи „право на ползване“ към 31 декември 2019 г.	414

Условията, при които са извършвани сделките не се отклоняват от пазарните цени за подобен вид сделки.

Краткосрочните вземания от свързани лица към 31 декември са както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Вземания по продажби във валута		
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	-	2,166
<i>В т.ч. отчетна стойност</i>	-	2,213
<i>начислена обезценка</i>	-	(47)
Вземания по продажби в лева		
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	118	-
<i>В т.ч. отчетна стойност</i>	139	-
<i>начислена обезценка</i>	(21)	-
Основен акционер	1	-
Други свързани дружества	4	4
	5	4
Общо	123	2,170

Задълженията към свързани лица към 31 декември са както следва:

Пасиви по договори (Получени аванси за продажба на продукция)	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Основен акционер	7,874	7,111
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	79	2,687
	7,953	9,798
Задължения за доставени активи и услуги		
Основен акционер	17	18
	17	18
Общо	7,970	9,816

Възнаграждения на ключовия управленски персонал:

Ключовият управленски персонал на Групата е оповестен в Приложение №1.

	2019	2018
Заплати и други краткосрочни доходи	1,326	1,254

40. ЕФЕКТ ОТ ПЪРВОНАЧАЛНО ПРИЛАГАНЕ НА МСФО 16 ЛИЗИНГИ

В таблицата по-долу са представени задълженията по оперативен лизинг съгласно МСС 17 към 31 декември 2019 г., дисконтирани с диференциалния лихвен процент на датата на първоначалното прилагане и лизинговите задължения, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние на датата на първоначалното прилагане.

	2019 BGN'000
Суми по отворени договори по оперативен лизинг към 31 декември 2018 г. (неотменени ангажименти по оперативен лизинг – недисконтирана)	1,174
Ефект от дисконтиране на горните суми при следния среден диференциален лихвен процент 2.81%	(41)
Увеличения: Задължения по финансов лизинг, признати към 31 декември 2018 г.	21
Настояща стойност на задължение по лизинг, признато към 1 януари 2019 г.	1,154

41. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЪЩЕРНИТЕ ДРУЖЕСТВА В ГРУПАТА

Обща информация за дъщерните дружества и неконтролиращите участия (НКУ) в тях:

	31.12.2019 брой	31.12.2018 брой
Дъщерни дружества, изцяло притежавани от Групата	1	1
Дъщерни дружества с несъществено неконтролиращо участие за Групата	1	1
	<u>2</u>	<u>2</u>

Няма съществени неконтролиращи участия в дружество от Групата.

Обобщена финансова информация за дъщерните дружества, в които има дялови участия:

Финансови показатели	<i>Неохим Протект ЕООД</i> BGN'000	<i>Неохим Таръм ООД, Турция</i> BGN'000
Обобщен отчет за финансовото състояние към 31 декември 2019 г.		
Текущи активи	820	752
Нетекущи активи	206	80
Текущи задължения	143	3,275
Нетекущи задължения	221	22
Собствен капитал, отнасящ се към:	662	(2,465)
Притежателите на собствения капитална дружеството - майка	662	(2,463)
Неконтролиращо участие	-	(2)

ГРУПА НЕОХИМ
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2019 ГОДИНА

Финансови показатели	Неохим Протект ЕООД BGN'000	Неохим Таръм ООД, Турция BGN'000
Обобщен отчет за финансовото състояние към 31 декември 2018 г.		
Текущи активи	643	1,176
Нетекущи активи	46	145
Текущи задължения	101	3,770
Нетекущи задължения	50	19
Собствен капитал, отнасящ се към:	538	(2,613)
Притежателите на собствения капитална дружеството - майка	538	(2,611)
Неконтролиращо участие	-	(2)

Финансови показатели	Неохим Протект ЕООД BGN'000	Неохим Таръм ООД, Турция BGN'000
Обобщен отчет за всеобхватния доход за годината, завършваща на 31 декември 2019 г.		
Приходи и други доходи	1,243	3,128
Нетна (загуба)/печалба за годината, отнасяща се към:	133	(89)
Притежателите на собствения капитал на дружеството - майка	133	(89)
Неконтролиращо участие	-	-
Общ всеобхватен доход за годината, отнасящ се към:	(9)	237
Притежателите на собствения капитална дружеството - майка	(9)	237
Неконтролиращо участие	-	-

Финансови показатели	Неохим Протект ЕООД BGN'000	Неохим Таръм ООД, Турция BGN'000
Обобщен отчет за всеобхватния доход за годината, завършваща на 31 декември 2018 г.		
Приходи и други доходи	1,242	4,725
Нетна печалба за годината, отнасяща се към:	199	457
Притежателите на собствения капитал на дружеството - майка	199	456
Неконтролиращо участие	-	1
Общ всеобхватен доход за годината, отнасящ се към:	2	-
Притежателите на собствения капитална дружеството - майка	2	-
Неконтролиращо участие	-	-

<i>Финансови показатели</i>	<i>Неохим Протект ЕООД BGN'000</i>	<i>Неохим Таръм ООД, Турция BGN'000</i>
<i>Обобщен отчет за паричните потоци за годината, завършваща на 31 декември 2019 г.</i>		
Нетни парични потоци от оперативна дейност	210	33
Нетни парични потоци използвани в инвестиционната дейност	-	(29)
Нетно увеличение на паричните средства и паричните еквиваленти	210	4
<i>Обобщен отчет за паричните потоци за годината, завършваща на 31 декември 2018 г.</i>		
Нетни парични потоци от оперативна дейност	224	20
Нетни парични потоци от/(използвани в) инвестиционната дейност	-	-
Нетно увеличение на паричните средства и паричните еквиваленти	224	20

42. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

- 1) Съгласно публично оповестяване за подписано Допълнение към Договора за доставка на природен газ между „Булгаргаз“ ЕАД и ООО „Газпром экспорт“ (Русия), е договорен нов механизъм за ценообразуване на доставната цена по хибридна формула, включваща петролна компонента и хъбова индексация, която е преобладаваща във формулата (Приложения №2 4 и Приложение № 38).
- 2) Възможни ефекти от влияние на проблема COVID 19 върху дейността на Групата:

Разпространението на вируса в световен мащаб оказва влияние върху редица сектори на икономиката, доколкото под карантина в световен мащаб се поставят глобални индустриални райони и цели страни (Китай, Италия и др.), което може да доведе до нарушаване на веригите от доставки. Вероятностите от икономически спад и рецесия на световната икономика се увеличават. Ръководството на Група Неохим направи оценка за влиянието на настъпилите събития, вкл. възможните последици върху финансовите отчети на Групата.

По отношение на реализацията на готова продукция – оценката на ръководството е, че потреблението на торове ще продължи да бъде устойчиво дори и при епидемични условия, тъй като е свързано с веригата за производство на храни, при това основни. Очаква се всички усилия и мерки на национално, съюзно, а и на международно ниво, да бъдат съобразени с това и да не бъдат налагани ограничения, възпрепятстващи движението и потреблението на торове, медицински препарати, медицинско оборудване и храни. Ръководството на Групата не очаква епидемията от коронавирус да има негативен ефект върху продажбите. По-скоро счита, че ще има положителен ефект върху техния обем и приходите от тях, особено в регионален план.

По отношение на доставките от основната суровина – природен газ – към датата на одобрение на този отчет ръководството на базата на проведени разговори с Булгаргаз ЕАД и Булгартрансгаз ЕАД няма индикации за ограничаване на договорените капацитети за пренос на основната суровина и не очаква нарушение на доставките.

Доставките на другите основни суровини и материали на Група Неохим също се изпълняват в срок. Има леки забавяния на доставките от чужбина, поради трудното придвижване на автоцистерните през граничните пунктове. Ръководството на Групата води ежедневни разговори с доставчиците на основните суровини и материали, като се търсят алтернативи за доставка и от други доставчици.

Ръководството на Групата счита, че от основна важност за жизнеспособността на Групата в условията на разпространяващия се COVID-19 е животът и здравето на служителите. За целта Ръководството предприе редица мерки за намаляване на ефектите на вируса върху дейността на Групата и предпазване на персонала:

- Оценка на риска от зараза с биологични агенти;
- Организационни промени с оглед минимизиране на необходимите, присъщи на дейността контакти, както с външни лица, така и между работещите - преустройство на работни места, свързано с ограничение на контакта на персонала с други лица; провеждане на работни срещи с участие на по-голям брой персонал с помощта на видеоконферентна връзка;
- Информирание на работещите за риска и прилаганите мерки за защита в Групата, включително чрез провеждане на извънреден инструктаж;
- Създаване на ред за информиране на всички работещи в случай на заболяло лице, с което те са били в контакт. Разработване на писмена инструкция, относно процедура, която следва да се прилага в случай на контакт с лице, за което е установено, че е вирусоносител;
- Осигуряване на специфични технически мерки за защита, в т.ч. осигуряване на лични предпазни средства. Определяне на ред за почистване и дезинфекциране на помещенията на територията на завода.